T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALİ
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

ALGILANAN EBEVEYN TUTUMU İLE SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz ÖZEN

İSTANBUL – 2024

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

ALGILANAN EBEVEYN TUTUMU İLE SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİDE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Oğuz ÖZEN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Gizem AKCAN

İSTANBUL - 2024

KABUL VE ONAY

Oğuz ÖZEN tarafından hazırlanan "Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğünün Aracı Rolünün İncelenmesi" adlı tez çalışmasının savunma tarihi 30.01.2024 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Danışman	
Dr. Öğr. Üyesi Gizem AKCAN	……
Dr. Öğr. Üyesi Rukiye KÖROĞLU	……
Dr. Öğr. Üyesi Emel Aner AKTAN	……

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun …….. tarih ve …….. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

……

Doç. Dr. Bülent DEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Oğuz ÖZEN

30.01.2024

ÖN SÖZ

Tez çalışma süresince bana her zaman yardımcı olan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, yapıcı fikir ve önerileriyle büyük katkılarda bulunan, sevgili hocam, tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Gizem AKCAN ‘a çok teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca bilgi ve vizyonumun gelişmesinde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkür ederim. Tez savunma jürimde yer alan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Rukiye KÖROĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Emel ANER AKTAN değerli yorumları ve geri bildirimleri için çok teşekkür ederim. Son olarak tüm eğitim hayatım boyunca her koşulda yanımda olan cesaretlendiren, kararlarıma saygı duyan ve desteklerini her zaman hissettiğim sevgili annem Nezaket ÖZEN, sevgili babam Ali ÖZEN ve sevgili kardeşim Fatmanur ÖZEN’e çok teşekkür ederim.

Oğuz ÖZEN

30.01.2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR ..... **i**
TABLO LİSTESİ ..... **ii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
GİRİŞ **1**
BÖLÜM 1: KURAMSAL ÇERÇEVE **5**
1.1. Algılanan Ebeveyn tutumu 5
1.1.1. Algılanan Ebeveyn Tutumu Kavramı 5
1.1.1.1. Otoriter ebeveyn tutumları 6
1.1.1.2. Demokratik Ebeveyn Tutumu 7
1.1.1.3. İzin Verici-Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu 8
1.1.1.4. İzin Verici-İhmalkâr Ebeveyn Tutumu 9
2.2. Sosyal Kaygı 9
2.2.1. Sosyal Kaygı Kavramı 9
2.2.2. Sosyal Kaygı Başlangıç Yaşı ve Yaygınlığı 11
2.2.3. Sosyal Kaygının Cinsiyete Göre Değişimi 12
2.2.4. Sosyal Kaygının Etiyolojisi 12
2.2.4.1. Ailesel Faktörler 12
2.2.4.2. Davranışsal Ketlenme 13
2.2.4.3. Bağlanma Kuramı 13
2.2.5. Sosyal kaygının kuramsal açıdan incelenmesi 14
2.2.5.1. Psikanalitik Yaklaşım 14
2.2.5.2. Davranışçı Yaklaşım 14
2.2.5.3. Bilişsel Kuram 15
2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü 15
2.3.1. Duygu Düzenleme Kavramı 15
2.3.2. Duygu Düzenlemenin Gelişim Süreci 17
2.3.3. Duygu Düzenleme Kuramları 18
2.3.4. Duygu Düzenleme Güçlüğü 19
2.3.5. Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Duygu Düzenleme Güçlüğü Arasındaki İlişki 20
2.3.6. Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki 21

BÖLÜM 2: YÖNTEM **23**
2.1. Araştırma Yöntemi 23
2.2. Evren ve Örneklem 23
3.3. Veri Toplama Süresi 23
3.4. Veri Toplama Araçları 24
3.4.1. Demografik Bilgi Formu 24
3.4.2. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği (KAET-Ç) 24
3.4.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) 25
3.4.4. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği(LSKÖ) 25
3.5. Verilerin Analizi 26
BÖLÜM 3: BULGULAR **28**
BÖLÜM 4: TARTIŞMA **55**
SONUÇ **60**
KAYNAKÇA **63**
EKLER **74**
ÖZ GEÇMİŞ **82**

KISALTMALAR

K-AETÖ **:** Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği

DDGÖ **:** Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği

LSKÖ **:** Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği

Ort. **:** Ortalama

SPSS **:** Statistical Package For Social Science-Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı

Ss **:** Standart Sapma

vd. **:** ve diğerler

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 : Demografik Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları 28
Tablo 2 : Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler 29
Tablo 3 : Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumu ölçeği (Anne Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri 30
Tablo 4 : Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Anne Formu) Standart Hata, t ve Faktör Yük Değerleri 30
Tablo 5 : Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Baba Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri 31
Tablo 6 : Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Baba Formu) Standart Hata, T ve Faktör Yük Değerleri 32
Tablo 7 : Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri 33
Tablo 8 : Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği Standart Hata, T ve Faktör Yükleri 33
Tablo 9 : Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri 34
Tablo 10: Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Faktör Yükleri Standart Hata Değerleri ve T-Değerleri 35
Tablo 11: Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri 36
Tablo 12: Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Faktör Yükleri Standart Hata değerleri ve T Değerleri 36
Tablo 13: Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Matrisi 37
Tablo 14: Model 1 için Doğrudan Etkiler 40
Tablo 15: Model 1 için Aracılık Analizi 40
Tablo 16: Model 2 için Doğrudan Etkiler 41
Tablo 17: Model 2 için Aracılık Analizi 41
Tablo 18: Model 3 için Doğrudan Etkiler 42
Tablo 19: Model 3 için Aracılık Analizi 43
Tablo 20: Model 4 için Doğrudan Etkiler 44
Tablo 21: Model 4 için Aracılık Analizi 44
Tablo 22: Model 5 için Doğrudan Etkiler 45
Tablo 23: Model 5 için Aracılık Analizi 45

Tablo 24: Model 6 için Doğrudan Etkiler 46
Tablo 25: Model 6 için Aracılık Analizi 46
Tablo 26: Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları 47
Tablo 27: Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları 48
Tablo 28: Anne Baba Birlikteliğine Göre T-Testi Sonuçları 48
Tablo 29: Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Anne) Fark Analizi..... 49
Tablo 30: Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Anne) Fark Analizi..... 49
Tablo 31: Aile Birlikteliğine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları (Anne) Fark Analizi 50
Tablo 32: Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Baba) Fark Analizi 51
Tablo 33: Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Baba) Fark Analizi 51
Tablo 34: Aile Birlikteliğine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları (Baba) Fark Analizi..... 52
Tablo 35: Cinsiyete Göre Duygu Düzenleme Güçlüğü Fark Analizi 53
Tablo 36: Eğitim Durumuna Göre Duygu Düzenleme Güçlüğü Fark Analizi..... 53
Tablo 37: Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre Duygu Düzenleme Güçlüğünün Karşılaştırılması 54

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1 : Model 1 İçin Aracılık Analizi Sonuçları 41
Şekil 2 : Model 2 için Aracılık Analizi Sonuçları 42
Şekil 3 : Model 3 İçin Aracılık Analizi Sonuçları 43
Şekil 4 : Model 4 İçin Aracılık Analizi Sonuçları 44
Şekil 5 : Model 5 İçin Aracılık Analizi Sonuçları 45
Şekil 6 : Model 6 İçin Aracılık Analizi Sonuçları 47

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğünün Aracı Rolünün İncelenmesi

Oğuz ÖZEN

Yüksek Lisans Tezi

Psikoloji Anabilim Dalı / Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gizem Akcan

Ocak, 2024 – 82

Bu araştırmanın amacı, İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünü incelenmektir. Bu bağlamda ebeveyn tutumları anne ve baba olmak üzere iki boyutta incelenmiş ve iki aracılık analizi yürütülmüştür. Mevcut çalışma ilişkisel tarama yöntemi ile yürütülmüş nicel bir çalışma olup verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 18-25 yaş aralığında bulunan 267'si kadın ve 106'sı erkek toplamda 373 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında 'Demografik Bilgi Formu', 'Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği', 'Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği', 'Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma verilerinin düzenlenmesi, betimsel istatistikler ve fark analizlerinin yürütülmesinde IBM 26.0 paket programı, ve aracılık analizleri için AMOS 24 programı kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumu, sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya konulmasında Pearson Korelasyon analizinden yararlanılmış olup değişkenler arası ilişkinin gücü ve yönü ortaya konulmuştur. Verilerin normal dağıldığı göz önünde bulundurularak grup karşılaştırmalarında T-testlerinden, çoklu grup karşılaştırmalarında ise tek yönlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, algılanan ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık alt boyutu ile sosyal kaygı, duygu düzenleme güçlüğü arasında negatif yönde, aşırı koruma ve reddedicilik ile pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rol üstlendiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Ebeveyn Tutumu, Sosyal Kaygı, Duygu Düzenleme Güçlüğü

ABSTRACT

Istanbul Kent Unıversıty Postgraduate Educatıon Instıtıde

Examining The Mediating Role of Emotion Regulation Difficulties in The Relationship Between Perceived Parental Attitude And Social Anxiety in University Students

Oğuz ÖZEN

Master Thesis

Psychology / Clinical Psychology

Supervisor: Asst. Prof. Gizem AKCAN

January, 2024 – 82

The purpose of this study is to examine the mediating role of emotion regulation difficulties in the relationship between perceived parental attitude and social anxiety among university students living in Istanbul. In this context, parental attitudes were examined in two dimensions, mother and father, and two mediation analyzes were conducted. The current study is a quantitative study conducted with the relational screening method and the survey method was used to collect the data. The sample of the research consists of a total of 373 university students, 267 of whom are female and 106 of whom are male, aged 18-25, living in Istanbul. 'Demographic Information Form', 'Abbreviated Perceived Parental Attitude Scale', 'Emotion Regulation Difficulty Scale', 'Liebowitz Social Anxiety Scale' were used to collect data. IBM 26.0 software package was used to organize the research data, conduct descriptive statistics and difference analyses, and AMOS 24 program was used for mediation analyses. Pearson Correlation analysis was used to reveal the relationship between university students' perceived parental attitude, social anxiety and emotion regulation difficulty levels, and the strength and direction of the relationship between the variables were revealed. Considering that the data were normally distributed, T-tests were used for group comparisons and one-way analysis of variance (One-way ANOVA) was used for multiple group comparisons. When the research findings are examined, there is a negative significant relationship between the emotional warmth sub-dimension of perceived parental attitude and social anxiety and difficulty in emotion regulation, and a positive significant relationship with overprotection and rejectionism. It was determined that emotion regulation difficulties played a mediating role in the relationship between perceived parental attitude and social anxiety.

Key Words: Perceived Parental Attitude, Social Anxiety, Difficulty in Emotion Regulation

GİRİŞ

Üniversite dönemi, öğrencilerin aileden uzaklaşarak bireyselliklerini kazandıkları, daha çok sosyalleştikleri ve kendi kararlarını alarak özgür olmaya başladıkları, tüm bunların toplamında kendi kimliklerini kazandıkları bir dönemdir (Özdel ve ark., 2002).Üniversite dönemi geçiş dönemi olması nedeniyle aile ve yakın çevreden uzaklaşma, yeni arkadaş tercihleri, gelecek kaygısı, yeni sosyal çevreye uyum problemleri gibi birçok sorunu içeren bir dönemdir. Üniversite hayatına yeni başlayan ve öğrenim hayatı devam eden öğrencilerin okul yaşamında karşılarına birçok zorluk çıkabilmektedir (Sürücü ve Bacanlı, 2010). Yaşanılan bu zorluklar öğrencilerin okul başarı durumlarını, sosyal ve duygusal açıdan etkilediği görülmektedir (Memduhoğlu ve Tarhan, 2013).

Genellikle genç bireyler sosyal ortamlarda hata yapma, küçük düşürülme ve rezil olmaya yönelik birçok kaygı içerisindedir. Yaşanılan bu durumlar karşısında öğrenciler sosyal kaygı bozukluğuyla daha fazla yaşayabilmektedir. Sosyal kaygı bozukluğu; kişinin sosyal çevresindeki insanlar tarafından gözlemleneceği veya performans gerektirecek etkinliklerde kendisinin değerlendirileceği ortamlarda kişinin işlevselliğinin bozulacak şekilde aşırı kaygı duyma ve bu ortamlardan uzak kalma durumudur. Ama bireyler çeşitli durumlardan ötürü de kaygı duyabilirler, bu açıdan sosyal kaygıyı diğer kaygı türlerinden ayırmak gerekir (Kılıçarslan ve Parmaksız, 2020).

Sosyal kaygı olarak adlandırılan bu kaygı ve korku durumu, bireyin gündelik yaşamının işlevselliğinin normal düzeyinde kalmasını ve sosyal çevreyle olan ilişkilerini sağlıklı devam ettirmesine engelleyici bir etkende olmaktadır. Kişinin, yaşamının sürdürülmesinde diğer insanlarla kurduğu bağ önemli ve hayati düzeyde olduğundan, sosyal kaygının oluşum nedenlerini ve sürdüren etkenleri belirlemenin sosyal kaygıyı anlamada önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamdan yola çıkarak kişinin, erken dönem yaşantılarında bireyin anne ve babasıyla ilişkisi onlara karşı tutumu, sosyal kaygının doğasını anlamada önemli ve öncelikli konuların başında geldiği düşünülmektedir (Bögels vd., 2001).

Bireyin kendilik algısının ne yönde olacağı, sosyal davranışlarını ne açıdan öğreneceği gibi konularda ebeveyn tutumları belirleyici olabilmektedir. Anne ve babaların aşırı koruyucu tutumları ya da reddedici tutumları sosyal kaygı düzeyini artırırken, kişinin kendisine gösterdiği şefkat seviyesini düşürmektedir (Pepping vd., 2015). Çocukların başarısızlıkları karşısında anne ve babalarında göremedikleri anlayış ve sevecenliği yetişkinlik döneminde kendilerine karşı da daha anlayışsız ve daha az şefkatli olduğu görülmektedir.

Duygu düzenleme; duyguları tanıma ve fark etme, kabul ya da tepki verme, dürtü ve davranışları istenmeyen duygular karşısında kontrol altına alma gibi yetilerden oluştuğu belirtilmektedir (Naragon vd., 2017). Duygu düzenleme güçlüğü bireyin yaşadığı duygu ile başa çıkmasında yaşadığı zorluk ve yeterlilik eksikliği şeklinde belirtmiştir (Leahy vd., 2011). Sosyal kaygı yaşayan insanlar istemedikleri olay ya da durumlar karşısında (sosyal etkinlik, performans gerektirecek ortamlar) yaşadığı duygular sebebiyle duygu ve davranışlarını kontrol etmekte zorlanır ve duygu düzenlemelerini yönetmede zorluk yaşarlar (Helbig-Lang vd., 2014).

Bu bilgiler ışığında, ebeveyn tutumlarının sosyal ortamlarda yaşanan kaygının oluşumu ve sürdürülmesinde önemli olduğu çalışmalarda görülmüştür. Bunun yanı sıra ebeveyn tutumlarıyla duygu düzenleme güçlüğü ilişkisi ve yine sosyal kaygının duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu sebeple de bu çalışmada duygu düzenleme güçlüğünün aracılık rolü; sosyal kaygı ve algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişki çerçevesinde araştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünün ortaya konulmasıdır. Bu kapsamda değişkenler arasındaki ilişki incelenmiş ve demografik değişkenler açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Algılanan ebeveyn tutumuna ilişkin birçok bilimsel araştırma olmasına rağmen, sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü değişkenlerinin aynı anda ele alındığı bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Yapılan araştırmada algılanan ebeveyn tutumunun sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri üzerine nasıl etkisi olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Algılanan ebeveyn tutumu, bireyin sosyal kaygısını etkilemektedir. Anne babanın aşırı koruyucu ve reddedici tutumlarda bulunuyor olması bireylerin sosyal kaygı seviyesini pozitif yönde etkilemektedir (Ak, 2022). Sosyal kaygı seviyesi yüksek olan kişiler yaşanan duyguyu anlamakta zorluk yaşamakta ve duygu geçişlerine karşı fazla duyarlı olmaktadırlar (Dalrymple ve Herbert, 2007). Kişilerin duygu düzenleme güçlüğü yaşaması insan ilişkilerinde zorluklara, sosyal yaşamında kaygısının var olmasına ve ilişkilerini devam ettirmekte problem yaşamasına neden olur (Gross ve Munoz 1995). Yapılacak olan çalışmada

katılımcıların sosyo-demografik birtakım özelliklerinin saptanması, algılanan ebeveyn tutumu, sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeylerinin incelenmesi, erişilen verilerle tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunulmasını sağlayarak okuyucuya geniş bir perspektif kazandırmaktadır. Bu nedenle birçok değişkenin beraber incelenmesi yönünden literatüre katkı sunmaktadır.

Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Bu araştırmanın problemi 'üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumu ile sosyalkaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü aracı rol oynamakta mıdır?' şeklindedir. Bu problem bağlamında şu alt problemler incelenmiştir:

Katılımcılarda algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Katılımcılarda algılanan ebeveyn tutumu ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Katılımcılarda sosyal kaygı ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Katılımcılarda algılanan ebeveyn tutumu, sosyal kaygı, duygu düzenleme güçlüğü sosyo-demografik değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterir mi?

Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki şekildedir;

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin araştırma bünyesinde yer alan ölçme araçlarına içtenlikle ve tutarlı cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

Çalışma kapsamında kullanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenirlik oranlarının daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği varsayılmaktadır.

Araştırma kapsamında kullanılan ölçüm araçlarının araştırma değişkenlerini doğru bir şekilde ölçüldükleri varsayılmıştır.

Araştırma örnekleminin çalışma evrenini doğru ve yeterli düzeyde temsil ettiği varsayılmıştır.

Araştırmaın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde sıralanmaktadır:

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ilinde yaşayan 373 üniversite öğrencisi ile sınırlıdır.

Çalışmada kullanılan ölçme araçları sadece ölçtükleri nitelik ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma da ulaşılmak istenilen veriler internet ortamında çevrimiçi şekilde toplanmıştır. Bu bağlamda verilerin toplanması yüz yüze gerçekleşmediğinden dolayı sınırlılık oluşturmuştur.

Tanımlar

Algılanan ebeveyn tutumu: Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken gelecek hayatta nasıl bireyler olmaları gerektiğine dair arzu ve isteklere sahiptirler. Bu duruma yönelik davranışlarla çocuklarını yetiştirirler. Tüm bu davranışlar ebeveyn tutumlarını oluşturmaktadır (Demir, 2007).

Duygu düzenleme güçlüğü: Kişinin yaşadığı duygunun farkına varamaması, duyguyu anlayamaması ve olumsuz bir duygu yaşarken hedefe yönelik davranışları yapmakta güçlük çekmesi olarak ifade edilmektedir (Gratz ve Roemer, 2004).

Sosyal kaygı: Kişilerin içinde bulunduğu çevre tarafından değerlendirilirken olumsuz eleştiriler duyma korkusu yaşamasıdır (Yalom, 2008).

BÖLÜM 1: KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Algılanan Ebeveyn tutumu

1.1.1. Algılanan Ebeveyn Tutumu Kavramı

Anne ve baba çocuğunun duygusal, bilişsel ve toplumsal açıdan gelişmesini ve yeni bilgiler edinmesini sağlayan çocuğun ilk eğitmenleridir. Çocuğun sosyal gelişiminde en önemli bileşen ailedir (Yavuzer, 2005). Çocukların kişiliklerin oluşmasında önemli bir rolü olan ebeveynliğin birçok tanımı mevcuttur. Ebeveynlik; bireye fiziksel olarak bakım vermenin dışında psikolojik, duygusal, davranışsal ve sosyal yönden de yetiştirmek olarak tanımlanmaktadır (Yurdakul, 2013).

Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken kişilik, sosyal ve ahlaki değerler bakımından birtakım beklentilere sahip olup onları bu tutum ve davranışlara bağlı yetiştirirler. Ebeveynlerin tüm bu yaklaşım ve davranışları ebeveyn tutumlarını tanımlamaktadır (Demir, 2007). Yavuzer (1988) , ebeveyn tutumlarını ebeveynlerin çocukları yetiştirirken ahlaki ve ruhsal yönden büyüme evrelerine tesir edecek biçimde bireylere, canlılara, durumlara olumlu ya da olumsuz reaksiyon verme olarak tanımlamıştır. Anne ve babasıyla birlikte yetişen çocuğun ebeveynleriyle iletişimi ve sosyal etkileşim süresi, ailesi haricindeki insanlara, nesnelere durumlara karşı göstereceği hal ve davranışlarının temelini oluşturur (Büyükşahin, 2009).Çocuğun aile içerisindeki davranışların tümünü gözlemleyerek büyümesi onun yaşamının ileriki dönemlerinde belirleyici olacaktır. Ailenin çocuğa karşı izlediği davranış ve tutumların tümü kişiliğinin oluşumunda önemlidir. Ebeveynlerinin tutumlarıyla özdeşim kuran çocuğun, kendi davranışları ebeveyn davranışlarından izler taşır ve bu kazanımlar sadece çocukluk döneminde kalmayıp hayatının devamında da varlığını korur (Kaya ve ark., 2012).

Ebeveynlerin çocuklar üzerindeki rol modelliği çocukların kimlik kazanımlarını, kendilerini ve çevrelerini algılama biçimlerini etkilemektedir. Çocuğa karşı oluşturulan tavır kararlı, ilgili, destekleyici olumlu veya olumsuz, mutlu veya mutsuz kişilik oluşturmalarına neden olur. Tüm bu davranışlar çocuğun kültürel, ahlaki ve sosyal gelişiminin yapı taşını oluşturmada oldukça etkili rol oynamaktadır (Kanak ve Pekdoğan, 2015).

Aile içerisindeki ilişki biçimi çocuğun ailedeki pozisyonunu belirler. Ebeveynler, çocuğun sosyal yaşamını destekleyen sağlıklı ve dengeli bir şekilde hayatını devam ettirmesinde gerekli güven ve toplumsal yetilerini kazanmasına uygun ortam sağlarlar. Çocuğun başka

insanlarla oluşturduğu ilişkilerde belirleyici olacak olan anne ve babasıyla kurulan bağdır. Ebeveynlerin mental olarak dengeli ve sağlıklı olması, çocuğun sevgi ve güvenli bir alan içinde büyüyebilmesini sağlayarak çocuğun gelişiminde önemli rol oynar (Yavuzer, 2005). Ebeveynlik tanımı ve ebeveyn tutumlarının dışında çocukların ebeveynlerini algılama şekilleri de büyük önem taşımaktadır. Algılanan ebeveyn tutumu, bireylerin dünyaya geldikleri andan itibaren çocuklukları boyunca anne babalarının onlara karşı yaklaşımları ve davranışlarıyla ilgili anlayış biçimleridir (Anlı ve Karslı, 2010).

Ebeveyn tutumları, yapılan çalışmalarda çeşitli biçimlerde tanımlanmış ve açıklanmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalarda ilk olarak karşımıza Baumrind'in sınıflandırma biçimi öne çıkmaktadır. Baumrind (1966), üç ebeveynlik tutumunu açıklayarak başlamıştır. Birincisi; otoriter ebeveyn tutumu, ikincisi; demokratik ebeveyn tutumu, üçüncüsü; izin veren ebeveyn tutumudur (Örnek,2018) .

Baumrind'in ebeveyn tutumlarına ek olarak Martin ve Maccoby (1983), ebeveyn tutumlarını dört grup altında toplayıp ele almışlardır. Bu dört ebeveyn tutumları şu şekildedir; otoriter ebeveyn tutumu, demokratik ebeveyn tutumu, izin verici-hoşgörülü ebeveyn tutumu ve izin verici-ihmalkâr ebeveyn tutumudur. Literatür incelendiğinde ebeveyn tutumlarıyla ilgili yapılan araştırmalarda genel olarak Martin ve Maccoby (1983) ebeveyn tutumları gruplaması ele alınmaktadır (Saylık ve Yalçın, 2018). Yürütülen bu çalışmada da Martin ve Maccoby'e (1983) göre ebeveyn tutumları gruplaması esas alınarak yapılmıştır.

1.1.1.1. Otoriter ebeveyn tutumları

Otoriter ebeveyn tutumu, çocuklara uygulanan kuralların sert ve ebeveynlerin beklentilerinin yüksek düzeyde olduğu bir davranış şeklidir. Koyulan bu sert kurallar, çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren uyması gerektiği biçimde oluşturulmuş ve çocuk bunların hepsine uyum sağlayarak kuralları uygulamak zorundadır (Fang ve Shen,2021).

Ebeveynler, koyulan kurallara çocuğun sorgulamadan uyum sağlamasını ve söylenen her söze çocuğun baş eğmesini beklemektedirler. Çocuğun ebeveynlerinin koyduğu kurallara itaat etmesini istemek onlar için ahlaklı ve saygılı bir davranış olarak kabul edilmekte bu doğrultuda davranış sergilemediklerinde çocuğa yaptırım uygulamayı yeğlemektedirler (Baumrind, 1966). Anne ve babanın koyduğu kurallara çocuğun uyum sağlamaması durumunda ceza yöntemlerini devreye sokmaktadırlar (Gleitman ve ark.,2007).

Otoriter tutum içinde olan ebeveynler, çocuklarının fiziksel, duygusal ve bireysel özeliklerini göz ardı ederek belli standartlar koyup bu standartlara uyum sağlamalarını beklerler. Böyle bir yaklaşım tarzı ile büyüyen çocuklar kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmekte, ailelerinden onay almadan karar almakta, öz benliklerini geliştirmekte problem yaşamaktadırlar (Bibi vd., 2013; Sezer, 2010). Anne ve babalarının onayı olmadan, onlardan ayrı bir şekilde kendi başlarına karar vermeleri çok zordur (Romano,2004).

Bu tutum içinde bulunan ebeveynler çocuklarının duygusal anlamdaki ihtiyaçlarını desteklemez, sevgi, şefkat göstermez ve onların emir verici kurallarına koşulsuz uyum sağlamasını beklerler. Bu tür ortamda büyütülen çocuklar özgüvensiz, sosyal anlamda yetersiz ve kaygı düzeyleri fazla kişiler haline gelmektedirler. Kendi başına karar alma konusunda diğerlerine bağımlı, sosyal uyum problemleri yaşadıkları da görülmektedir (Sümer vd., 2010). Aynı zamanda bu çocuklar otoriter kişiye karşı ses çıkaramayan, olması gerekenden hep daha çoğunu yapan ve gayret eden, otoriter kişi ya da kişiler orada bulunmadığında sitemkâr ve fiziksel, duygusal açıdan kendinden aşağıda olan kişilere karşı saldırgan tavırlar içinde olabilirler (Yıldız, 2004).

1.1.1.2. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik ebeveyn tutumu, anne babanın çocuklarının fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını destekleyen davranışlar göstermesidir. Bu davranış içinde bulunan ebeveynler çocuklarına koşulsuz sevgi ve sıcaklık verirler. Bu tutum bireyin benliğinin olumlu yönde gelişmesini sağlayan en uygun ebeveyn tutumudur (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016; Sezer, 2010).

Bu sınıflandırmada yer alan ebeveynler, çocuklarının özerk olmalarını kabul eden, herhangi bir durumla ilgili fikrini söylemesini destekleyen ve aldığı kararlara saygı duyan bir durum içerisindedirler (Pekşen ve Akça, 2012). Ebeveynler çocuklarının istek ve arzularını büyük bir önemle dinler, kendi beklentilerini onlara dayatmazlar. Çocuklarının kendi adına almak istediği kararlar düşünce birliği kurularak ebeveynlerle birlikte tartışılır, çocuklarının kendi fikrini söylemesine alan açarlar. Ebeveyn ile çocuk arasında zıt bir şekilde ortaya konan konularda uzlaşmacı bir yaklaşımla çözüm sağlamaya başvururlar (Baumrind, 1991). Ebeveynlerin kararlı ve destek verici davranışları sonucunda çocuk, ebeveynlerinin çizdiği güvenli sınırlar içinde kalacak aynı zamanda yapacağı davranışların sorumluluğun da üstlenmiş olacaktır (Sezer,2010).

Demokratik ebeveyn tutumuna sahip anne babalar çocuklarına karşı orta derecede kontrol ve şefkatli davranış geliştirmektedir. Her iki tarafında kendini özgürce ifade edebildiği, ebeveyn tarafından getirilen kuralların mutlaka nedenleri açıklanarak çocuğa konulduğu, katı davranışlar yerine ilgili ve destekleyici tutumların yer aldığı bir ebeveyn biçimidir (Maccoby ve Martin,1983). Demokratik ebeveyn tutumu içinde büyüyen çocuklar, fikirlerini çekinmeden söyleyebilen, sosyal yaşamlarında yaşıtları ile iyi iletişim kurabilen, ebeveynleri ile ortak görüş sağlayabilen, akademik/sosyal anlamda daha başarılı ve yaşamdan haz alan bireyler haline gelirler (Furnham ve Cheng, 2000).

1.1.1.3. İzin Verici-Hoşgörülü Ebeveyn Tutumu

İzin verici-hoşgörülü ebeveyn tutumunda olan ebeveynler, çocuklarına herhangi bir kısıtlama yapmaz ve çocuğun yaptığı davranışları denetlemezler. Çocuk tüm davranışlarını kendi belirler ve anne babanın sınırlarının olmadığı rahat bir hareket alanı yaratarak yaşamını sürdürür (Sak,2015). Çocuklara az da olsa görev ve sorumluluklar verir ama neden/nasıl yapmaları gerektiği konusunda açıklamada bulunmazlar. Çocuğun yapması gereken önemli işleri kendileri yapar, çocuğun karşılaştığı sorunları direk kendileri çözer ve sorumluluk duygusunun gelişmesi için alan yaratmamış olurlar (Webb ve Musello,2018).

Ebeveyn olarak çocuklarının isteklerine koşulsuz kabul gösterip kendilerini onların kullanmaları için alan yaratırlar. Çocuklar kendi isteklerini düzenleyip uygularken ebeveynler herhangi bir kontrol etme davranışında bulunmazlar. Sosyal yaşamdaki görevlere ve toplumsal hayattaki kurallara uyum göstermeleri konusunda bilgilendirip yönlendirme yapmazlar (Baumrind, 1966).

İzin verici-hoşgörülü anne babalar, çocuklarına yönelik olan tutumlarında sıcaklık/şefkat gösterirler ve ilgili davranışlarda bulunurlar. Belli sınırlar koymayıp oldukça tahammüllü yaklaşım gösterirler. Yaptıkları davranışlar, aldıkları kararlar ebeveynleri tarafından kontrol edilmez ve denetlenmez (Maccoby ve Martin,1983). Çocuklarına karşı duygusal sıcaklığı hissettiren, özgür hareket etmelerine daima izin veren, onun için kötü bir durum yaratmayacaksa yaptığı davranışı sınırlandırmamakta ve her zaman söylemlerini onaylayan tarafta yer almaktadırlar (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Bu ortamda yetişen çocuklar anne babayı otorite figürü olarak görmezler. Kendi beklentileri her ne olursa olsun anne baba tarafından kabul görür. Çocuk anne baba üzerinde otorite kurabilen bir role sahiptir (Kaya ve ark.,2012).

Bu ebeveyn tutumu ile yetişen çocuklar, yaşamlarının ileri dönemlerine geldiklerinde sorumluluk almaktan kaçınan, sosyal hayatta uyum problemleri yaşayan ve özgüvensiz bireyler haline gelmektedirler (Furnham ve Cheng, 2000). Büyüdükleri ortamda ebeveynler onların konfor alanlarının dışına çıkmadığı için gerçek yaşamda bu alandaki gibi beklentileri karşılanmadığı için zorluklar yaşayacaktır. Bunun sonucunda kaygılı ve mutsuz bireyler olabilirler (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016).

1.1.1.4. İzin Verici-İhmalkâr Ebeveyn Tutumu

İzin verici-ihmalkâr ebeveynler, çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına karşı serbest davranışlar sergilerler. Hayatlarını yönlendirmek ve yaptığı davranışları kontrol etme eğiliminde bulunmazlar, aldığı kararları desteklemez ve son derece duyarsız yaklaşırlar. Birçok konuda ihmal eden ve onları istemeyen davranışlarda bulunurlar (Kım ve Rohner, 2002).

İzin verici-ihmalkâr ebeveynler, çocuklarının barınma, beslenme gibi fiziksel ihtiyaçlarını karşılarken duygusal anlamda sıcaklık ihtiyaçlarını karşılamaz ve çocuklarına karşı uzak davranışlarda bulunurlar (Kaya vd,2012).Ebeveyn çocuk ilişkisi sıcak ve samimi bir şekil almamıştır, mesafeli ve uzak bir durum söz konudur. Beraber zaman geçirmez, faaliyetler yapmaz, sıcak tutum içinde bulunmaz ve ilgi göstermezler. Sınır, kural koymaz ve hiçbir konuda denetlemezler (Akgül,2022).Aile ortamında, ebeveyn çocuk ilişkileri birbirinden kopuk ve birbirleri ile konuşma oldukça sınırlıdır. Ebeveynler çocuklarına onlarla ilgilenecek zaman yaratmazlar. Bunun sonucunda da çocuklar yeterli duygusal ve temel gereksinimlerini anne babalarından alamazlar (Steinberg, 2007).

İzin verici-ihmalkar ebeveynlerin yetiştirdiği çocuklar, aile ortamında güvenli bir alan bulamadıkları için kendi yaşamlarında da güvenli hissetmeleri zor olur. Kendilerini tek başına hissederler. Ebeveynlerince serbest ve ilgisiz büyütülen bireyler yetişkinliklerinde de otokontrol sağlayamaz ve dış dünya ile adaptasyon problemleri yaşarlar (Yavuzer, 2005; Yörükoğlu, 2008).

2.2. Sosyal Kaygı

2.2.1. Sosyal Kaygı Kavramı

Pierre Janet (*phobies des situations sociales*) ilk kez sosyal kavramını 1903 yılında kullanmıştır (Heckelman ve Schneler, 1995). Sosyal kaygı bireyin ortamda ilgi odağı olduğu

anlarda (topluluğa hitap etme, piyano çalma) başkaları tarafından izlenme korkusunu yaşayan kişiler için kullanılmıştır (Kearney,2005).

Sosyal kaygı bozukluğunun temelinde, kişinin sosyal ortamlarda bulunduğunda, insanlar tarafından olumsuz değerlendirme ihtimalinden yaşadığı büyük korku yatar. Kişi bulunduğu ortamda utanmasına neden olabilecek kekeme ya da terleme gibi davranışlarda bulunacağından yüzünün kızarması, kalp atışlarında hızlanma, titreme gibi kaygı belirtileri göstereceğinden dışarıdan bunun olumsuz algılanacağı hissedeceğine dair yoğun korku duymaktadır (Heimberg, 2014). Bireyin SKB tanısı alması için sosyal ortam ya da performans gerektiren ortamlarda işlevselliğini bozacak ve sürekli ve hayat akışına uygun olmayan şekilde yaşanması halinde bu tanı belirlenmektedir (Antony ve Rowa, 2008).

SKB'si olan bireylerin, kaygı ve korku yaşadığı durumlar bireyden bireye farklılık göstermektedir. Bazı kişiler çok özel bir olaydan, bazıları birden fazla durum hakkında endişe yaşarken, bazı insanlar ise sosyal ve performans gösterilecek durumlarda endişeyi yaşamaktadır (American Psikiyatri Birliği (APA), 2013).

SKB'si olan insanların kaygı yaşadığı bazı durumlar aşağıda belirtilmiştir (Antony ve Rowa, 2008).

- Topluluğa hitap etme
- İlgi odağı olma
- Çok fazla kişinin olduğu ortamda bulunma
- Yeni kişilerle tanışma
- Başkalarıyla birlikte yemek yeme
- Etkinlik ya da toplantılara katılma
- Yabancı kişilerle konuşma
- Girişkenlik gerektiren durumlar

Sosyal kaygı bozukluğu olan bireyler, genellikle yaşadıkları belirtilerin, yersiz ve aşırı olduğunun farkındadırlar. Bu belirtiler nedeniyle yaşanılan aşırı kaygılar yaşamlarının birçok alanında işlevselliklerini azalttığı gözlemlenmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği (APA), 2000).

SKB'si olan insanların, Obsesif ve Kompulsif bozukluğu ve Panik bozukluğu gösteren bireylere göre kendilerini ifade etme ve geliştirme, girişimlerde bulunmada zorluk çekme

sosyal ilişkilerde yaşanılan güçlükleri belirtmektedirler. Scheiner ve arkadaşları (1994) ise yaptığı çalışmada SKB' si olan bireylerin kaygı belirtisi göstermeyen kontrol grubuyla karşılaştıklarında, sosyal kaygı bozukluğu olan grubun aile ilişkileri, iş ve eğitim hayatında işlevselliklerinin bozulduğu gözlemlenmektedir (Wittchen ve Beloch, 1996).

2.2.2. Sosyal Kaygı Başlangıç Yaşı ve Yaygınlığı

Sosyal kaygı ilk olarak çocuğun kendisine bakım veren bireyden diğer bireyleri ayırması sonucu başlar. Başka bir etken ise kendini fark edip ilgiyi yönlendirme ve sosyal bir obje olarak kendisini görmesidir (Mercan, 2007)

Sosyal kaygının başlangıç yaşı ile ilgili yapılan çalışmalarda birçok farklı görüşün olduğu görülmektedir. Sosyal kaygının başlangıç yaşı için Beidel ve arkadaşları (2000) sekiz demiştir. Kashdan ve Herbert (2001) ise 15.5 olarak başlangıç yaşını belirtmişlerdir. Ülkemizde yapılan farklı çalışmalarda ise başlangıç yaşını 13 ila 24 yaş aralığında değiştiğini görmekteyiz. Yapılan bazı araştırmada ise erken yaşlarda başladığı görülmektedir (Dilbaz, 2000). Köroğlu'na (1999) göre ise başlangıç yaşı 13-19 yaşları arasında gösterirken bazen 5 yaşında olabileceği gibi bazen de 35 yaşında olabileceği görülmektedir. Kılıç'a (2005) göre ise 25 yaşından sonra başladığı görülmektedir. Yetişkinlik döneminde duraklama ya da şiddetlenme gösterirken yaşam boyu da sürebilir.

Genellikle sosyal kaygı için yardım isteyenlerin yaşları 30 civarındadır. Bu yaşlarda tedaviye gelen kişiler yaşadıkları sosyal kaygıyı 10 ila 15 yaş sonrasında fark etmişlerdir. Sosyal kaygılı kişilerin tedaviye geç ya da hiç başvuru yapmamasının temel nedenleri utangaç yapılı ve olumsuz değerlendirileceklerini düşünmeleridir (Yolaç, 1996). Bu kişiler sosyal kaygıyı kişiliklerinin bir parçası olduğunu düşünerek tedavi edilebilir bir durum olduğunu kabul etmekte zorlanmaktadır (Dilbaz, 1997).

Sosyal kaygıyla ilgili yapılan araştırmada sosyal kaygı toplumda %10 oranında görüldüğü belirlenmiştir (İzgiç vd.,2000). Başka bir çalışmada ise %18 oranında sosyal kaygılı olan bireylerin görüldüğü belirlenmiştir (Kessler vd.,1998). Kişilerin sosyal kaygıyla birlikte devam eden rahatsızlıkları hayatları boyunca %69 oranında devam edecektir (Karacan vd., 1998). Ergenler üzerinde yapılan çalışma sonucunda yaygınlık oranı %14,4 şeklinde bulunmuştur (Bayramkaya vd., 2005)

Sosyal kaygı, bireylerin yaşamları üzerinde onları kısıtlayan etkiye sahiptir. Özellikle ergenlik döneminde; kişinin cinsel yönelimine uygun yetişkin roller edinme, toplumsal açıdan

sorumluluk alma, mesleki seçim yapma gibi görevleri yapması onu sağlıklı bir birey olmaya ulaşmasını sağlar. Ancak sosyal kaygılı bireyler ergenlik döneminde kışkırtıcı ve agresif tutumları nedeniyle kişilerin gelişim görevlerini yerine getirmesini engelleyebilir (Dilbaz, 1997).

2.2.3. Sosyal Kaygının Cinsiyete Göre Değişimi

Sosyal kaygının kişinin cinsiyetinin erkek veya kadın olmasında farklı olup olmaması sorusu yapılan araştırmalarda kesin değildir. Patterson ve Ritts'in (1997) bu konuyla yaptıkları araştırmada uyguladıkları meta-analiz sonucunda sosyal kaygının görülmesinde cinsiyet faktörünün farklılaştırıcı rolünün olmadığını göstermişlerdir (Sübaşı, 2007).

Sosyal kaygıyla ilgili yapılan çalışmalarda sosyal kaygı kadınlarda erkeklere göre daha yüksek görünmektedir (%62.7-%70). Klinik açıdan yapılan çalışmalarda ise erkeklerin oranı daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyal kaygı, kadınlarda daha çok görülürken tedaviye gelen kişilere bakıldığında erkekler daha fazladır (Yonkers vd.,2001).

Sosyal kaygı nedeniyle erkekler kadınlara oranla iki kat daha fazla uzmanlara danışmaktadır. Bu durum erkeklerde kadınlara göre daha fazla sosyal kaygı görüldüğünün algısını oluşturmaktadır. Ancak bu durumun temeline inildiğinde, toplumumuzda çocukların yetiştirilmesiyle batıdakilerin yetiştirilme stilleri ve çocukların üzerine atfedilen rollerin farklılık göstermesinin neden olduğu düşünülmektedir (Dilbaz ve Güz, 2003). Kadınlara atfedilen toplumsal rollerde çekimser ve mahçup tavırlar kadınların davranışları olarak benimsenirken, erkeklerde bu tavırlar eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple yaşanılan bu durumdan dolayı kadınlar erkeklere göre daha fazla rahatsız olmaktadır (Sayar vd., 2000).

2.2.4. Sosyal Kaygının Etiyolojisi

Sosyal kaygıyla ilgili çok sayıda araştırma olmasına rağmen, sosyal kaygının altta yatan sebebini anlatmaya yönelik etiyolojik çalışmanın az sayıda olduğu görülmektedir (Hudson vd., 2003). Bu çalışmada sosyal kaygı bağlanma kuramı, davranışsal ketlenme ve ailesel faktörler ile incelenecektir.

2.2.4.1. Ailesel Faktörler

İnsanların yaşamlarında önemli bir etkiye sahip olan ailesel nedenlerin sosyal kaygı bozukluğuna yol açan etkileri düşünüldüğünde yapılan araştırmaların önemli bir konusu

haline gelmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde anne babasında sosyal kaygı bozukluğu olan kişilerin, kendi yaşamlarında sosyal kaygıyı geliştirme ihtimalini arttırdığı ileri sürülmüştür (Mancini ve ark., 1996). Ayrıca çocuk ve ergenler üzerinde yapılan araştırmalarda sosyal kaygıyı geliştiren çocukların annelerinde, kaygı ve kaçınma davranışını daha fazla sergiledikleri görülmüştür (Öztürk vd., 2005). Yapılan araştırmalarda sosyal kaygılı kişi ve ailelerinde genetik yatkınlığın yanı sıra aileden edinilen davranışların ailenin model alınmasında ve ebeveyn tutumlarının sosyal kaygıya neden olduğu düşünülmektedir (Beidel, 1998).

2.2.4.2. Davranışsal Ketlenme

Davranışsal ketlenme belirtilerinden olan sosyal kaçınma ile yeni ve farklı bireylerle konuşmaktan çekinme gösterme ve fizyolojik belirtiler gibi sosyal kaygı belirtileri arasındaki benzerlik sebebiyle birlikte araştırma yapılmıştır (Turner vd.,1996).

Rosenbaum ve arkadaşları (1991) tarafından yapılan çalışmalarında, 21 aylık bebekleri 7 yaşına kadar incelemişlerdir. Çalışmaların sonucunda anne ve babalarından alınan verilere göre davranışsal ketlenme sergileyen çocukların, anne ve babalarında da sosyal kaygı görülme ihtimalinin yüksek olduğu saptanmıştır. Bunun sonucunda davranışsal ketlenmede genetik aktarımının olabileceği gibi psikososyal faktörlerde etkili olabilir.

2.2.4.3. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramına göre, hayatının ilk yıllarında bebek yaşamda kalabilmek için bakım verenine fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için uyumlanmaya çalışmakta ve kurduğu bu bağ ile yaşama karşı tutum ve algılarını şekillendirmektedir. Kişinin yaşamının ileriki döneminde ve ilişkilerinin üzerinde etkisinin önemli olduğu bilinmesine rağmen sosyal kaygı gelişimindeki etiyolojik katkısı yeterince bilinmemektedir (Türkçapar,1999).

Vertue'ın (2003), sosyal kaygının küçük yaşlarda başladığını ve bakım verenle bebeğin kurduğu bağın sosyal kaygının gelişmesinin temelini oluşturduğunu bağlanma kuramından hareketle savunmuştur. Rosnay ve arkadaşları (2006) ise 12 ila 14 aylık bebekleri olan sosyal kaygılı annelerle yaptığı çalışmada bebekler yabancı kişiyle karşılaştığı durumlarda kaçınma ve kaçma davranışı gösterdiğini gözlemlemişlerdir.

2.2.5. Sosyal kaygının kuramsal açıdan incelenmesi

2.2.5.1. Psikanalitik Yaklaşım

Freud kaygıyı psikolojik tarafından ele alarak egonun bir işlevi olarak dile getirmiştir (Manav, 2011). Freud, kişinin yaşadığı ilk kaygısının doğum sırasında olduğunu ve yaşadığı bu kaygının kişinin yaşantısının ileriki yıllarında yaşayacağı kaygılarının belirleyicisi olduğunu belirtmiştir (Geçtan, 2005). Psikanalist Otto Rank'ta ilk kaygının doğum esnasında ortaya çıktığını belirtmiş ve kişinin kaygılarının bütünün doğum esnasına ait olduğunu savunmaktadır. Karen Horney ise kaygı ve korkunun benzer özelliklerinden yola çıkarak korku sonucunda kaygının yaşanılan bir duygu olduğunu savunur (Geçtan, 2005).

Sosyal kaygı toplum tarafından kabul görmeyen id'in bilinçdışı istek ve arzularını bastıran savunma mekanizmalarıyla ortaya çıkmaktadır. Sosyal kaygı bozukluğunun oluşum etkenleri arasında ayrılık kaygısı, suçluluk duyguları ve utanç duygusunun etkili olduğu düşünülmektedir. Sosyal kaygılı kişiler çevresindekiler tarafından onaylanma, dikkat çekme, beğenilme arzuları karşılanmazsa kişilerde utanç duygusu yetersizlik duygusuyla birleşmektedir. Kişilerin çocukluk dönemlerinden itibaren bireyselleşme gayretiyle anne babaların koruması altında olma talebi arasında bir çatışma yaşanmaktadır. Bunun sonucunda ise kişilerde sosyal kaygı bozukluğu gözlemlenmektedir (Öztürk Kılıç, 1999).

2.2.5.2. Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşım, sosyal kaygı yaşayan kişiler bir durum ya da olaya verdikleri kaygı tepkilerinin öğrenilmiş olduğunu öne sürer (Özpoyraz, 2005). Kişi sosyal öğrenme ya da koşullanma yoluyla öğrenmektedir. Kaygı yaratan bir olay ya durumla karşılaşan birey kaygı semptomlarını göstermektedir ve günlük yaşantısında benzer olaylar karşılaştığında stres ve korku yaşamaktadır. Kişi yaşadığı bu olay karşısında sergilemiş olduğu kaygı tepkisiyle koşullanmış olup, deneyimleyebileceği her tekrarla birlikte aynı tepki ve korkuyu yaşamaktadır. Bu yüzden kaygı tepkisiyle koşullanmış birey, olumsuz deneyimlerden çekinerek kendini korumaya çalışmaktadır. Kişilerin sosyal ortamlarda ya da gösterilen davranışlarla ilgili tehlikeli ya da güvensiz kaldığı duygusunun paylaşılması sosyal kaygıyı oluşturmaktadır (Türkçapar, 1999).

Sosyal kaygı yaşayan bireylerin çoğu, yaşadığı bir olay karşısında rezil olduğunu ya da küçük düşürüldüğünü hissettiğinde ya sosyal kaygı geliştirmeye başlamakta ya da mevcut olan kaygısını artırmaktadır (Beidel ve Turner, 1998). Bireyin kalabalık bir ortamda yaptığı

konuşmanın olumsuz deneyimlenmesi de sosyal kaygıya neden olmaktadır (Stemberger, Turner ve Beidel, 1995).

2.2.5.3. Bilişsel Kuram

Bilişsel kuramın temelinde sosyal kaygı, kişinin çevresine istediği, arzuladığı izlenimi bırakma isteği ve bunları yapamayacağı güvensizliği, korkusu vardır. Sosyal kaygılı birey diğer insanlara karşı güvensizliği ve korkuyu algılamaya başladığında kişide 'kaygı programı' oluşmaya başlamaktadır. Kaygı programı; bireyin bilişsel, bedensel ve duygusal davranışlarıyla birlikte bununla ilgili farklılıklarını da içermektedir (Clark, ve Welss, 1995). Kişide kaygı programı aktifleştiğinde; bir olay ya da durumdan kurtulmak veya başa çıkmak için uyarılmışlık seviyesinde değişiklik olur. Kişinin devam eden davranışında azalma, tehlike kaynakları gözden geçirilir. Bunun sonucunda olay karşısında kaçma ya da başa çıkma davranışa dökülür. Bunun yanı sıra kaygı programının yanlış şekilde işlendiği olaylarda bireyin işlevselliği yok olur yaşamı zorlaşır (Savaşır vd., 1998).

Sosyal kaygılı kişiler kendilerini tehlikeli bir ortam ya da sosyal çevreden gelebilecek eleştirileri hissettikleri zaman kendilerini değerlendirme ve gözlemleme üzerine odaklar. Kişinin yaşadığı dikkat kayması kendine odaklanmasına olayları ve çevresini anlamlandıramamasına neden olur. Kişi kendisi için yaptığı öznel değerlendirmenin aynısın kendisi dışındaki insanlarında yaptığını düşünür. Bu bilişsel çarpıtma süreci duygudan aklı yürütmeye örnek oluşturmaktır. Böylece bu bireyler kaygılı hissetmeyi kaygılı görünme, kontrolsüz hissetmeyi kontrolsüzlüğe, aşağılanmış hissetmeyi aşağılanmayı birbirine eş tutmaktadır (Türkçapar,1999).

Bu kurama göre sosyal kaygılı insanlar, davranışlarının çevresindeki kişiler tarafında yanlış şekilde yorumlanacaklarını düşünürler. Kendisi hakkında yapılacak yorumlara odaklanan birey kaygılı düşüncelere kapılır ve zihninden bu düşünceleri çıkarmakta zorlanır. Oluşan kaygı kişide yoğun düzeyde yaşanır ve kaygıdan kaçınmaya başlar.

2.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü

2.3.1. Duygu Düzenleme Kavramı

Duygu, kişinin hayatında karşılaştığı önemli olaylar karşısında şartlı ya da kendiliğinden gelişebilen davranışlar, fiziksel tepki yönelimleri ve mevcut durumun etkisine göre tepki verme sistemi olarak ifade edilmektedir (Gross, 2002). Duygu, yaşanan duygusal durumu

algılayıp sözel olarak söyleyebilmenin yanı sıra bulunulan ortamdaki başka kişilerle kurulan iletişimi de etkilediği için önemli bir yerde yer alır (Lang vd., 1990). Duygular, karışık veya düzenli olaylarda kişiye destek sağlayan yapılardır. Yaşanan duygular kişiyi aktif hale getirerek önemli zamanlarda o duruma uygun ihtiyaçların karşılanabilmesi için doğru kaynaklara yönelimin oluşmasını sağlar (Greenberg,2010). Duygular, insan ilişkilerinde davranışlar ve hissedilenler açısından karşıdaki kişiyi haberdar etmek ve karşıdaki kişiden de o durumla ilgili bilgi alabilmeyi sağlamaktadır (Izard, 2009).

Duygu düzenleme; duyguları algılama, o anda içinde bulunduğu duyguyu fark etme , yaşanan duyguyu anlatabilme ve o duyguya uygun reaksiyon gösterebilme kabiliyeti olarak ifade edilmektedir (Kim ve ark., 2011). Duygusal duruma rahat bir biçimde cevap verme ve duyguya yönelik davranışı basitleştirme olarak da tanımlanmaktadır. Başka bir tanımlama olarak duygu düzenleme, olumlu ve olumsuz duyguları da barındıran bütün duygusal tepkileri içine alan yapı şeklinde söylenmektedir (Koole, 2009).

Duygu düzenleme, olumlu ve olumsuz duyguları içeren bilinçli veya bilinçsiz, otomatik ya da kontrollü bir şekilde meydana gelen stratejileri içinde barındırmaktadır (Yanıkkol 2018). Olumsuz duygular olan endişe, öfke, nefret gibi duyguların dışında olumlu duygular olan mutluluk, ilgi/alaka, sevgi/şefkat duygularının da yönlendirilmesinde ve başka kişilerle kurulan iletişimde kullanılması açısından da önemli yer tutmaktadır (Bilge ve Sezgin, 2020).

İçsel ve dışsal süreçlerin duygu düzenlemede ihtiyaç olduğunu belirterek kişinin amacına göre yaşadığı duygunun yoğunluğunu azaltabileceği, artırabileceği ya da koruma altına alınabileceği söylemişlerdir(Örnek,2018). Bu süreçte duygu düzenlemede kişi hedefine yönelik durumu olumlu ya da olumsuz olarak değiştirebilir. Örneklemek gerekirse; bir doktorun sıkıntılı ve stresli durumlarda olumsuz duygusunu ortadan kaldırırken aynı zamanda olumlu duygu olan empati duygusunun varlığını da düşürebilir. Bu durum da müdahale edilmesi gereken olaya destek sağlanmasını geciktirebilir. Duygu düzenleme becerileri, duyguya yönelik fonksiyonel davranışların artmasını etkileyebileceği gibi diğer kişiler tarafından aykırı davranışta bulunuyor gibi anlaşılmasına da sebep olabilir (Gross ve Thompson, 2007).

Duygu düzenlemede iki önemli yöntem bulunmaktadır. Bu iki yöntem yeniden değerlendirme (reappraisal) ve bastırma (suppresion)'dır (Gross ve John,2004). Yeniden değerlendirme, bireyin yaşadığı ve etkisi altına aldığı durumun duygusal yönünü hafifletmek için yaşanan olayın tekrar ele alınıp yeniden değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme sonucunda, kişinin

yaşadığı olumsuz duygularını azalttığı, yaşanan pozitif ve negatif duyguların anlatılmasını kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir. Bastırma ise, yaşanan duyguların semptomlarının dışavurumunun ketlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Bastırılan duygular sonucunda, bireyin kendine güvenmemesi nedeni ile olumlu olmayan duyguları yaşadığı ve davranışlarında çelişkilerin olduğu görülmüştür (Demirkapı, 2013).

Kişilerin yaşadıkları duyguları fark edip etkin bir biçimde denetleyebilmesine destek sağlayan yeniden değerlendirme ve bastırma stratejileri akıl sağlığı ile olan bağlantısı açısından değişiklikler göstermektedir (Örnek,2018). Yeniden değerlendirmede, akıl sağlığının olumlu yönde ilerlemesini sağladığı öne sürülürken, bastırmanın akılsal problemlere yol açacağı düşünülmüştür. Bunun sonucunda da bastırmanın yeniden değerlendirmeden daha olumlu bir duygu düzenleme becerisi olduğu ifade edilmiştir (Hu ve Zhang, 2014).

Yaşanan olumlu duyguların devamlılığını oluşturmak ve olumsuz duyguların bireyde neden olduğu negatif etkileri düşürmek duygu düzenlemenin hedefi olarak tanımlanabilir (Duy ve Yıldız, 2014). Bunun sonucunda duygusunun farkında olan, ne hissettiğini algılayan, olumlu duygularını fazlalaştıran ve olumsuz duyguların yaşanmasını kısıtlayan bireyler duygu düzenleme kabiliyetini oluşturmuş sağlıklı bireylerdir (Karacaoğlan, 2015).

Duygu düzenleme becerisi bulunan bireyin, sağlıklı insan ilişkileri içinde olduğu, sosyal ortamlarda destekleyici ve yardım sağlayan biri olduğu, zor durumda olan birinin duygularını kendi yaşam tecrübesinden ayrı tutabildiği düşünülmektedir (Roberts, 1995).

2.3.2. Duygu Düzenlemenin Gelişim Süreci

Duygu düzenleme becerisi kazanımı, bebeklikten itibaren oluşmaya başlayan bir süreçtir. Bebeğin ebeveynleri, bakım verenleri duygularını oluşturmasında ve hislerinin yönetimini sağlamasında belirleyici kişilerdir (Thompson, 1994). Bebeğin doğuştan getirdiği genetik karakter özellikleri ve bilişsel gelişimi ile birlikte içinde bulunduğu aile düzeni, ebeveynlerin bireysel özellikleri ve çevre yapısı duygu düzenlemede büyük önem taşıyan temel yapılardır (Bilge ve Sezgin, 2020).

Ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkide yaşanan duygusal deneyimler duygu düzenlemeyi oluşturuyor. Anne babanın çocuklarına karşı tutum ve davranışları, aralarındaki ilişkinin düzeyi çocukların duygu düzenlemelerini nasıl oluşturmaları konusunda rehberlik ediyor (Akyikit,2021). Ebeveynlerin çocuklarına yardım eden, ilgi gösteren ve destekleyen bir yaklaşımda olması çocukların da duygu düzenlemelerini olumlu yönde geliştirmelerini

sağlarken, desteklemeyen ve güçlük çekmesine neden olan ortamlar geliştiren ebeveynlerin olması ise çocukların daha tepkisel ve duygu düzenleme becerisi geliştirmekte zorluk yaşayan bireyler olmasına neden oluyor (Sarıtaş ve Gençöz, 2011).

Duygu düzenleme sürecine etki eden iki unsur vardır: İçsel ve dışsal etmenler. İçsel etmenler, çocuğun bilişsel sistemi, mizacı, kendine has davranış biçimleri iken; dışsal etmenler, ebeveyn-bakım veren ilişkisi olarak nitelendirilir. Bebek dünyaya geldiği andan itibaren ebeveynlerin-bakım verenlerin çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını gidermesi, duygularını algılayıp cevap vermesi ve yaşadığı huzursuzluğu gidermesi bebeğin duygu düzenleme gelişimini iyi yönde etkilemesini sağlar (Akhun, 2012). Anne babaların çocukların duygusal ihtiyaçlarını gidermesiyle birlikte çocuk da nerede problem yaşadığını fark eder, problemi çözmeye çalışır ve yaşanan negatif durumları pozitif hale getirmek için gayret eder (Kopp, 1989).

Duyguyu anlamak, ifade edebilmek ve düzenlemeyebilmede ebeveyn ile çocuk arasındaki kurulan ilişki önemli bir noktada yer almaktadır. Bu ilişkinin etkilerini gösteren birçok araştırma mevcuttur (Eisenberg vd., 2001).Bu çalışmaya göre çocukların duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını gören, destekleyen ve yardım eden ebeveynlerin varlığı çocukların duygu düzenlemelerini olumlu yönde geliştirmelerine katkı sağlarken (Field, 1994), katı tutum ve davranışlarda bulunan, ceza yöntemi uygulayan, yargılayan ebeveynlerle yetişen çocukların olumsuz duygu düzenlemesi geliştirdikleri ve duygularını düzenlemede güçlük yaşadıkları görülmektedir (Gottman vd., 1996).

Ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkinin kaliteli olması, çocuğun karakter oluşumunun sağlıklı olmasını sağlar. Burada başlayan sağlıklı ilişki biçimi çocuğun yetişkinlik hayatında da içinde bulunduğu sosyal çevre ile kurduğu ilişkilere, iletişim biçimlerine yansır (Kandır ve Alpan, 2008). Bunun sonucunda çocuğun büyüdüğü alanda ebeveynlerinin negatif ve pozitif durumlarda duygularını nasıl yaşadıkları, ne tür tepkiler verdikleri, ne kadar zaman o duygu ile kaldıkları ve duygunun çokluğu ya da azlığı çocukların da duyguyu öğrenme biçimlerini etkiler (Young vd., 2003).

2.3.3. Duygu Düzenleme Kuramları

Literatür araştırması yapıldığında duygu düzenlemeyi açıklayan birçok kuramın varlığı söz konusudur. Skinner ve arkadaşlarına (2003) göre, duygu düzenleme becerilerini tanımlamasını uyum sağlayan ve olumlu olarak ele alırken bunun üzerine diğer kuramlar

duygu düzenleme becerilerine öz denetim becerisi, strateji geliştirme becerisi ve duygu düzenleme güçlüğü tanımlamalarını da katarak duygu düzenlemeyi daha kapsamlı bir kavram haline getirmişlerdir. Duygu düzenlemenin daha kapsamlı hal almasından sonra duygu düzenlemenin yeniden değerlendirme ve bastırma becerileri şeklinde iki unsurdan oluştuğunu söyleyerek literatüre geçmesini sağlamışlardır (Gross ve John 2004).

Freud (1961), bireyin gündelik hayatında fonksiyonlarını ortaya koyabilmesi için duygu düzenlemenin önemli bir noktada yer aldığını ve bireylerin buna ihtiyaç duyduğunu söylemiştir. Psikanalitik kuram açısından öfke ve haz veren duyguların sahici olabilmesi için bastırılmaya ihtiyacı vardır. Gerçekliğe adaptasyonda problem yaratan duyguları bastırmak duygu düzenleme kabiliyetini tesir etmektedir.

Carver ve Scheier'a (1998) göre bireyler yaşadıkları duygular kendi deneyimlerinden başka farklı bir hal aldığında, önceki duygu yaşama şekillerine ve sistemlerine geri dönmek için aktif duruma geçmeleri söz konusudur. Diğer taraftan bireyin içinde bulunduğu sıkıntılı durum ve yaşadığı negatif duygu fazla bir şekilde yaşandığında, birey rutin durumlarda kullandığı öz denetim sistemini kullanmayıp kısa sürede etkili bir çözüm yolu bulabilmek için eskiden uyguladığı duygu düzenleme becerilerinden başka bir yola yönelim sağlamaktadırlar (Thompson, 1996). Bunun sonucunda duygu düzenlemede güçlük yaşama ihtimalini fazlalaştıran bir durumdur.

Bandura, bireylerin tutum ve davranışlarının bir tek pekiştirme yaparak olmadığını, kişinin bulunduğu ortamdaki çevresel faktörlerin de etkisinin bulunduğunu belirtmiştir. Öğrenme düzeneği olarak, dikkat etme, güdülenme, davranışın meydana gelişi ve hafızaya eklemeyi açıklamıştır. Bu düzeneğe göre, bebeğin duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan ebeveynlerin duygu düzenlemesini örnek alarak kendi bünyesine almıştır (Şen, 2021).

2.3.4. Duygu Düzenleme Güçlüğü

Duygu düzenleme güçlüğü, yaşanan duyguların fark edilmemesi, duyguyu algılayamamak, olumsuz yaşanan duygular esnasında ani davranışlarda bulunmak, neden sonuç ilişkisi kurmakta problem yaşamak, hedeflenen doğrultuda davranımda bulunmakta zorlanmak ve duygu düzenleme becerilerini kullanamamak şeklinde tanımlanmıştır (Gratz ve Roemer, 2004). Linehan'e (1993) göre duygu düzenleme güçlüğü, duygusal olarak verilen reaksiyonları düzenleyebilme yetisinin azlığı, duygusal uyarana çok fazla duyarlılık ve genellikle zaman alan tepkilerin birleşimi olarak ifade edilmektedir (Demirkapı, 2013).

Duygularını yaşadığı olaya uygun bir biçimde uyarlayamayan bireylerin duygu düzenlemede güçlük yaşadıkları görülmektedir. Uyarıcı bir olay anında bireyin duygularını denetleyip duygu düzenini sağlayamaması ve o uyarana verdiği reaksiyonun denetimini sağlayamaması da duygu düzenlemede güçlük yaşadığını göstermektedir (Gratz ve Roemer, 2004).

Duygu düzenleme güçlüğü, tecrübe edinilen ya da var olan duyguları kontrol etmekte zorluk veya duyguları fark edebilmede yetkin olamamak şeklinde ifade edilmiştir. Sorun olan durumun duygu değil, duyguyu anlayabilmek, kabul edebilmek ve duygu varlığını sürdürürken kendi rutinlerini devam ettirebilmek olduğunun altını çizmiştir (Leahy ve ark., 2011). Duygu düzenleme, amaçlanan duygunun devamlılığını sağlamak ve yaşanması istenmeyen duyguların bastırılmasını sağlarken, duygu düzenleme güçlüğü, kişinin içinde olmak istemediği duygularını yaşamayı sürdürmesinde, yaşanan duyguların artmasına ya da duygularda duyarsızlaşma ile duyguları etkisiz hale getirmeye neden olduğu ifadesi bulunmaktadır (Altınel, 2018).

Duygu düzenleme güçlüğü, bireylerin işlevselliğini etkisi altına alan ve yaşamsal niteliklerini aşağı çeken, sosyal hayattaki insan ilişkilerini olumsuz etkileyen, iş performanslarını düşüren bir etkiye sahiptir. Bu nedenle bireylerin sağlıklı ruh hali içinde olabilmeleri adına etkileyici bir noktada yer almaktadır (Gross ve Munoz, 1995). Bütün bunların sonucunda bireyde negatif duygular çok daha sık yaşanmaya başlar. Kişi kendinde, utanç, suçluluk, kızgınlık, umutsuzluk gibi olumsuz duyguların varlığını daima hisseder halde bulursa baş etmek de zorluklar yaşar, duygu düzenleme güçlüğü başlar. Sonrasında birey tüm bu olumsuz duygulardan kaçınma yöntemi olarak bağımlılık gibi zarar verici tutum ve davranışlara yönelebilir (Tice, vd.,2010).

Duygu düzenleme güçlüğü yaşayan bireylerde olumsuz içsel duyguların gelişmesinin yanı sıra psikopatolojik hastalıklarda eşlik edebilir. Depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, kişilik bozuklukları, madde kullanım bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu gibi patolojik durumlar ortaya çıktığını bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Bonn Miller vd., 2008).

2.3.5. Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Duygu Düzenleme Güçlüğü Arasındaki İlişki

Literatür taraması yapıldığında algılanan ebeveyn tutumlarının çocukların duygu düzenlemelerine etkilerini inceleyen birçok araştırma olduğu görülmektedir. Jabeen ve arkadaşları (2013), yaptıkları çalışmada ebeveyn tutumlarının duygu düzenleme ile ilişkisini incelemişler ve sonuç olarak izin veren ebeveyn tutumunun duygu düzenleme olumsuz,

demokratik ebeveyn tutumunun ise duygu düzenleme üzerinde olumlu etkisi olduğunu bulgulamışlardır.

Morris ve diğerleri (2007) tarafından yapılan duygu düzenlemenin gelişiminde aile bağlamını araştırdıkları çalışmada duygu düzenlemeyi ailenin şu açılardan etkilediği görülmektedir. Çocukların çevresini gözeterek duygu düzenlemeyi öğrendiği, duygunun yaşanmasına yönelik bazı ebeveyn tutumlarının duygu düzenlemeyi etkilediği, ebeveyn ile bağlanma durumuna, ebeveynlik yaklaşımına ve ebeveynlerin duygularını nasıl yansıttığına göre duygu düzenlemenin etkilendiği. Özetle, duygu düzenleme güçlüğünü çekmeyen ve olumlu duygu içinde olan ebeveynlerin çocuklarının sosyal anlamda yeterli, adaptasyon becerileri yüksek ve daha iyi duygu düzenlemeye sahip oldukları sonucu elde edilmiştir (Cumberland-Li vd., 2003).

Örnek'in (2018) algılanan ebeveyn tutumları ile duygu düzenleme becerilerinin arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada ve araştırmanın sonucunda algılanan ebeveyn reddinin duygu düzenleme güçlüğü üzerinde anlamlı yordayıcı etkisi olduğu bulunmuş olup duygu düzenleme güçlüğü ile bireylerin ebeveynlerini reddedici algılamaları arasında ilişki olduğu çıkmıştır.

Karakurt (2022) tarafından yapılan duygu düzenleme güçlüğü ile algılanan ebeveyn tutumlarının ilişkisini inceleyen çalışmada, anne-baba koruyuculuğu ve reddediciliği ile orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğu görülürken, duygusal sıcaklık boyutu ile arasında ilişki olmadığı görülmektedir sonucunu elde etmiştir.

2.3.6. Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki

Karataş (2008) ve Baltacı (2010) yaptıkları tez çalışmasında algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çalışmanın sonucunda otoriter açıklayıcı ebeveyn tutumuna sahip olan bireylerin sosyal kaygıları düzelerinin diğer tutumlara oranla daha az olduğu görülmektedir. Abacı'nın (1986) yürüttüğü tez çalışmasında ebeveyn tutumları ile kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemiş. Bu çalışmanın sonucunda kişilerin algıladıkları ebeveyn tutumlarından açıklayıcı otoriter tutum ile kaygı arasında anlamlı bir ilişki olduğu elde edilmiştir.

Erkan ve diğerleri (2002) tarafından yürütülen tez çalışmasında ebeveyn tutumları ile sosyal kaygının arasındaki ilişkiyi incelemiş. Otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumuna sahip olan ergenlerin, eleştirilmekten korktukları ve bunun sonucunda da sosyal kaygı düzeylerinin

yüksek olduğu sonucu elde edilirken, demokratik ebeveyn tutumuna sahip ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ak, (2022) tarafından yürütülen çalışmada sosyal kaygı ile algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmiş ve sonuç olarak aşırı koruyucu ve reddedici ebeveyn tutumu ile yetişen kişilerin sosyal kaygı düzeylerinin yüksek olduğu ve bu durumun bireyin olumsuz kişilik geliştirmesine sebep olduğu sonucu elde edilmiştir.

Karlı, (2019) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn tutumları ile sosyal fobi arasındaki ilişkiyi incelenmiş. Sonuç olarak ebeveynlerin uyguladığı demokratik tutum arttıkça bireyin yaşadığı sosyal kaygının azaldığı sonucu elde edilmişken, ebeveynlerin uyguladığı otoriter tutum arttıkça bireylerin yaşadığı sosyal kaygının da arttığı sonucu elde edilmiştir.

Teke ve diğerleri (2020) tarafından yapılan çalışmada ilkokul öğrencilerinin algıladıkları ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı seviyeleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, ilkokul öğrencilerinin algıladığı ebeveyn tutumu otoriter biçimde ise sosyal kaygı düzeyinin arttığı, algıladığı anne-baba tutumu demokratik biçimde ise ilkokul öğrencilerinin sosyal kaygı geliştirmediği gözlemlenmiştir.

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolü, araştırmasının yöntemine dair ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolü incelenmiştir. Ek olarak cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, ebeveynlerin hayatta olup olmama durumu, kardeş sayısı, psikolojik ve psikiyatrik destek alma durumu, anne ve babanın birliktelik durumuna bağlı olarak algılanan anne baba tutumu, sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni algılanan ebeveyn tutumu ve bazı demografik değişkenler, bağımlı değişkeni sosyal kaygı, aracı değişken ise duygu düzenleme güçlüğüdür.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul şehrinde yaşayan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemini ise, İstanbul'da yaşayan 18-25 yaş aralığındaki devlet üniversitelerinde ve özel üniversitelerde ve farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan kolayda örnekleme yoluyla seçilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden üniversite öğrencilerinden oluşmuş olup 267 kadın ve 106 erkek olmak üzere 373 kişiye ulaşılmıştır. Katılımcılara çevrim içi olarak gönderilmiş ölçekleri doldurup gönderen, gönüllü olarak çalışmaya katılmayı kabul eden kişiler çalışmaya dâhil edilmiştir. Kolayda örneklemede ana kütleden veriler, kolay, ekonomik ve en hızlı şekilde elde edilir (Haşıloğlu, 2015).

3.3. Veri Toplama Süresi

Araştırmaya başlamadan önce İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurul'undan onay alınmıştır. Veri toplama araçları Kasım 2023-Aralık 2023 tarihleri arasında araştırmacı tarafından bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma, gönüllük esasına dayalı olup katılımcılar gönüllü onam formunu onayladıktan sonra araştırmaya devam edebilmiştir. Araştırma verileri Google Forms aracılığıyla dijital ortamda link olarak paylaşılmış olup çevrim içi olarak toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanma süresi yaklaşık olarak 10-15 dakikadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırma verilerini toplamak için kullanılacak form ve ölçekler Google Forms aracılığıyla dijital ortamda hazırlanmış ve link olarak paylaşılmıştır. Araştırmada kullanılan form ve ölçekleri içeren çevrim içi bağlantı sosyal ağlar yoluyla katılımcılara ulaştırılmıştır.

Katılımcıların Gönüllü Katılım Formunu onayladıktan sonra forma devam etmeleri sağlanmıştır. Gönüllü Katılım Formunda ilk olarak katılımcılara, ana hatlarıyla araştırmanın amacı anlatılmış, çalışmanın gönüllük esasına dayalı olduğu bildirilmiş ve verilerin saklanmasıyla ilgili bilgiler verilmiştir. Veri toplama sürecinde ölçekler; Sosyodemografik Bilgi Formu, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygu Düzenleme Ölçeği ve Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği olmuştur.

3.4.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından katılımcıların demografik özelliklerine ait bilgilerin elde edilebilmesi için geliştirilen bu formda; yaş, cinsiyet, okuduğu şehir, üniversitedeki eğitim düzeyi, kardeş sayısı, anne ve baba yaşama durumu, ebeveyn birliktelik durumu, ebeveyn ile birlikte büyüme durumu ve psikiyatrik veya psikolojik destek alma durumuna dair bilgiler yer almaktadır.

3.4.2. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği (KAET-Ç)

Bu ölçek 1980 yılında Perris ve diğerleri tarafından bireylerin, çocukluk yıllarında ebeveynlerinin onlara yönelik davranış biçimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. 81 maddenin kısaltılmış şekli olan ölçek güncel haliyle 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 4 dereceli (1=hayır, hiçbir zaman, 4=evet, her zaman) likert tipli bir ölçektir. Katılımcılar anne ve baba tutumlarını ayrı ayrı cevaplamaktadırlar. Ölçekte sadece 17. madde ters kodlanarak puanlamaktadır. Dirik ve diğerleri (2004) tarafından ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek reddedicilik, aşırı korumacılık ve duygusal sıcaklık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Duygusal sıcaklık ve alt boyutunda 7 madde, reddedicilik alt boyutunda 7 madde ve aşırı korumacılık alt boyutunda 9 madde bulunmaktadır. Baba cronbach alfa değerleri reddedicilik 0.50,aşırı korumacılık 0.72 ve duygusal sıcaklık için 0.73 bulunmuştur. Anne Cronbach alfa değerleri reddedicilik 0.68, aşırı korumacılık 0.71 ve duygusal sıcaklık 0.65 olarak bulunmuştur.

Mevcut çalışmada ise Cronbach alfa değerleri duygusal sıcaklık, aşırı koruma ve reddedicilik için anne formunda sırası ile .87, .76, .87 ve baba formunda ve .80, .76, .88 olarak hesaplanmıştır.

3.4.3. Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ)

Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilmiş olup alınan puanların yüksek olması bireyin duygu düzenleme güçlüğü yaşadığını ifade etmektedir. 36 maddeden oluşan 5'li likert tipli (1=hiçbir zaman, 5=her zaman) ölçektir. Ölçeğin dilimize uyarlanması Gençöz ve Rugancı (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçekte 6 alt boyut bulunmaktadır. Alt boyutları şu şekildedir: Farkındalık, amaç, dürtü, açıklık, kabul etmeme, strateji ve dürtüdür. Ölçeğin ters kodlanan maddeleri 1, 2, 6, 7, 8, 10, 17, 22, 24, 26, 34'tür. Cronbach alfa değeri. 94 olarak elde dilmiştir. Alt boyutlarının alfa değerleri .75 ve .90 arasında olduğu bulunmuştur.

Bu çalışmada ise ölçek alt boyutlarına ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları farkındalık .78, açıklık .80, kabul etmeme .88, stratejiler .76, dürtü .64 ve amaçlar .85 olarak hesaplanmıştır.

3.4.4. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği(LSKÖ)

Liebowitz (1987) tarafından geliştirilmiş 24 maddeden oluşan ölçektir. 11 maddesi sosyal ilişki ve 13 maddesi performansı değerlendiren iki alt ölçek kaygı, kaçınmadan oluşmaktadır. Ölçekteki kaygı ve kaçınma boyutlarındaki maddeler 4'li likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Ölçek 0-144 arasında puanlanmaktadır ve ölçek sonucunda alınan yüksek puan bireyin sosyal kaygı belirti düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Korku ve kaçınma puanlarının toplanması ile toplam puan elde edilir. Ölçeğin Cronbach alfa değerinin .81 ile .92 aralığında yer aldığı saptanmıştır (Heimberg ve ark., 1999). Ölçeğin güvenirlik analizlerine yönelik olarak ise test-tekrar test güvenirliliği alt ölçekler ve tüm ölçek için .97 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin Türkçe' ye uyarlaması Soykan ve arkadaşları tarafından 2003 yılında yapılmıştır. Yapılan çalışmada iç tutarlılık ile ilgili güvenirlik hesaplamalarında kaygı ve kaçınma alt ölçekleri için sırasıyla .96, .95 ve tüm ölçek için .98 saptanmıştır (Soykan ve ark., 2003). Bu çalışmada ise Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı kaygı alt boyutunda sosyal ve performans boyutları için sırası ile .86 ve .88 olarak hesaplanmıştır. Toplam kaygı alt boyutları için .93 olarak saptanmıştır. Bununla birlikte Cronbach alfa katsayısı kaçınma alt boyutunda sosyal ve

performans boyutları için sırası ile .86 ve .88 olarak hesaplanmıştır. Toplam kaçınma alt boyutu için ise .92 olarak saptanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma bağlamında katılımcıların algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı düzeyleri ilişkisinde duygu düzenleme güçlüğünün aracı etkisi incelenmiştir. Bu bağlamda ebeveyn tutumları anne ve baba olmak üzere iki boyutta incelenmiş ve iki aracılık analizi yürütülmüştür. Mevcut çalışma ilişkisel tarama yöntemi ile yürütülmüş nicel bir çalışmadır. Araştırma verilerinin düzenlenmesi, betimsel istatistikler ve fark analizlerinin yürütülmesinde IBM 26.0 paket programı ve aracılık analizleri için AMOS 24 programı kullanılmıştır.

Tüm istatistiksel analizler SPSS 26.0 ve AMOS 24 programları kullanılarak yürütülmüştür. Bu çalışmada tüm analizlerde istatiksel anlamlılık düzeyi 0.05 kabul edilmiştir. Verilerin analizini yapmadan önce hatalı veri girişi kontrolü ve uç değer analizi yürütülmüştür. Veri setinin normal dağılım gösterip göstermediğine bakmak için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Darren (2010) -2 ile +2 arasında yer alan çarpıklık ve basıklık değeri normal dağılımın olduğunu göstermektedir. Çalışmada kullanılan ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Araştırma değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 2'de sunulmuştur. Betimsel istatistiklerde, yüzde, frekans, standart sapma, ortalama değerleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağıldığı göz önünde bulundurularak grup karşılaştırmalarında T-testlerinden, çoklu grup karşılaştırmalarında ise ANOVA analizinden yararlanılmıştır. Çalışmadaki değişkenler arası ilişkiler incelenirken Pearson Korelasyon istatistikleri kullanılmıştır. Katılımcıların algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki ve bu ilişkiye duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünün incelenmesinde çok değişkenli (multivariate) regresyon modellerinden faydalanılmıştır. Öncelikle, SPSS 26.0 kullanarak tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon analizi yapılmıştır. Ardından, aracılık analizlerinin gerçekleştirilmesi için AMOS 24 kullanılmıştır.

Veri analizinde kullanılan değişkenlerin veri setine uygunluğunun test edilmesi amacı ile Doğrulayıcı Faktör Analizi yürütülmüştür. . Doğrulayıcı faktör analizinde $\chi 2$ /serbestlik derecesi (df). Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA). Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI). Uyum İyiliği İndeksi (GFI) ve Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) gibi uyum iyiliği indeksleri incelenmiştir. Bu uyum indeksleri ile ilgili olarak $\chi 2$ /df oranının 3 ya da daha düşük değerde olması. RMSEA değerinin. 08'den düşük olması ve CFI değerinin.

90’dan yüksek olması iyi bir uyum değerine işaret ettiği kabul edilmektedir (Hoe, 2008). GFI değerinin. 90’dan yüksek AGFI değerinin. 85’ten yüksek olması kabul edilir uyum iyiliğini temsil etmektedir (Schermelleh-Engel ve ark. 2003). Bununla birlikte Doğrulayıcı Faktör Analizi yürütülürken her bir madde yükünün mutlak değerinin 0.3 değerinden yüksek olması göz önüne alınmıştır (Hair ve ark., 2010). Son olarak Doğrulayıcı Faktör Analizinde Standardize Kalıntı Değerleri incelenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde standardize kalıntı değerlerinin 2.58’den yüksek olmamasının kabul edilebilir değeri yansıttığı görülmektedir (Byrne, 2011; Brown, 2009).

BÖLÜM 3: BULGULAR

Tablo 1

Demografik Değişkenlere İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları

Değişken		*n*	%
Cinsiyet	Kadın	267	71.6
	Erkek	106	28.4
Anne sağ	Sağ	364	97.6
	Vefat	9	2.4
Baba sağ	Sağ	354	94.9
	Vefat	19	5.1
Eğitim Durumu	1.sınıf	84	22,5
	2.sınıf	89	23,9
	3.sınıf	46	12,3
	4.sınıf	111	29,8
	Hazırlık	43	11,5
Anne baba birlikte	Evet	333	89.3
	Hayır	40	10.7
Sizi anne babanız mı büyüttü	Evet	366	98.1
	Hayır	7	1.9
Psikiyatrik destek	Evet	24	6.4
	Hayır	349	93.6
Psikolojik destek	Evet	39	10.5
	Hayır	334	89.5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %71.6'sının(267 kişi) kadınlardan %28.4'ü (106 kişi) de erkeklerden oluşmaktadır. . Katılımcıların anne ve baba yaşama durumlarına ilişkin bilgilerin de ise % 2.4'ünün annesinin vefat ettiği görülürken %5.1'inin babasının vefat ettiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin %22.5'i 1. sınıf düzeyine sahipken, %2.9'u 2. sınıf, %12.3'ü 33. sınıf, %29.8'i 4. sınıf ve %1.5'i hazırlık düzeyine sahip oldukları bulunmuştur. Katılımcıların ebeveyn medeni durumlarında ise % 89.3'ünün birlikte yaşadığı (evli) olduğu bulunurken %10.7'sinin ise ayrı (boşanmış) oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların ebeveynleri ile birlikte büyüme durumlarında %98.1'i evet(birlikte) iken %1.9'u ayrı(hayır) büyüdükleri bulunmuştur. Katılımcıların %6.4'ü herhangi bir psikiyatrik destek ve %89.5'inin de herhangi bir psikolojik destek almadığı bulunmuştur.

Tablo 2

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Değişken	Ortalama	SS	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	21.95	2.21	-.221	1.128
AETA_DS	18,78	5,217	-,074	-,755
AETA_AK	17,53	4,218	,509	,187
AETA_RD	11,54	4,423	1,266	1,513
AETB_DS	17,42	5,546	-,024	-,801
AETB_AK	18,88	5,016	,607	,242
AETB_RD	11,36	4,640	1,473	1,943
AETA_ Toplam	47,86	7,769	,203	1,508
AETB_ Toplam	47,68	8,792	,275	1,576
DDG_ Toplam	95,11	23,067	,025	,220
LBW_ Kaygı	52,02	14,153	,132	-,372
LBW_ Kaçınma	44,37	12,766	,318	-,428
LBW_ Toplam	96,39	24,485	,128	-,273

Not: Algılanan ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık alt boyutu anne formu (AETA_DS). Algılanan ebeveyn tutumu aşırı koruma alt boyutu anne formu (AETA_AK). Algılanan ebeveyn tutumu reddedicilik alt boyutu anne formu (AETA_RD) Algılanan ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık alt boyutu baba formu (AETB_DS). Algılanan ebeveyn tutumu aşırı koruma alt boyutu baba formu (AETB_AK). Algılanan ebeveyn tutumu reddedicilik alt boyutu baba formu(AETB_RD). Algılanan ebeveyn tutumu toplam puanı anne (AETA_Toplam). Algılanan ebeveyn tutumu toplam puanı baba (AETB_Toplam). Duygu Düzenleme Güçlüğü toplam puanı (DDG_Toplam). Liebowitz Kaygı Ölçeği kaygı alt boyutu (LBW_Kaygı). Liebowitz Kaygı Ölçeği Kaçınma alt boyutu (LBW_Kaçınma). Liebowitz Kaygı Ölçeği kaygı alt boyutu toplam (LBW_Toplam).

Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının normal dağılım sergileyip sergilemediğini sınamak amacı ile çarpıklık ve basıklık değerlerine incelenmiştir. Darren (2010) basıklık ve çarpıklık değerinin -2 ile +2 arasında değer olmasının normal dağılıma işaret ettiğini belirtmektedir. Çalışmada kullanılan ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada tüm analizlerde istatiksel anlamlılık düzeyi

0.05 olarak kabul edilmiştir. Hatalı veri girişi kontrolü ve uç değer analizi verilerin analizine başlamadan önce yapılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumu ölçeği (Anne Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Yürütülen analiz neticesinde [$\chi 2$(227. N= 373) =516.96. $\chi 2$ /sd =2.277. RMSEA= 0.059, CFI = 0.90. GFI = 0.92. AGFI = 0.87] ilgili ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin ve parametre değerlerinin kabul edilebilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin uyum iyiliği değerleri Tablo 3, yol katsayıları ve t değerleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 3

Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumu ölçeği (Anne Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Değer	Yorum
x^2			516.96	
sd			227	
x^2/ sd	2	5	2.277	Kabul Edilebilir
RMSEA	0<RMSEA<.05	.05< RMSEA<.10	0.059	Kabul Edilebilir
SRMR	0<SRMR<.05	.05< SRMR<.10	0.061	Kabul Edilebilir
AGFI	.95< AGFI <1	.90< AGFI <.95	.87	Kabul Edilebilir
CFI	.95<CFI<1	.90<CFI<.95	.92	Kabul Edilebilir
GFI	.95<GFI<1	.90<GFI<.95	.90	Kabul Edilebilir

Tablo 4

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Anne Formu) Standart Hata, t ve Faktör Yük Değerleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	SH	t	Standardize Faktör Yük Değerleri
Duygusal Sıcaklık			
DS1	.150	7.123	.81
DS2	.173	7.163	.85
DS3	.177	7.697	.85
DS4	.210	8.585	.74
DS5	.227	9.054	.58
DS6	.220	9.015	.51

DS7	.228	8.883	.46
Aşırı Koruma			
AK1	.210	7.001	.57
AK2	.201	7.695	.60
AK3	.193	6.957	.73
AK4	.170	7.484	.41
AK5	.184	3.550	.65
AK6	.121	7.857	.55
AK7	.196	6.643	.69
AK8	.160	7.077	.74
AK9	.174	5.896	.44
Reddedicilik			
R1	.090	11.221	.80
R2	.069	12.518	.77
R3	.090	12.124	.56
R4	.092	14.213	.80
R5	.100	10.186	.68
R6	.084	13.758	.70
R7	0.85	14.157	.70

Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumu ölçeği (Baba Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Yürütülen analiz neticesinde [χ2(227. N= 373) =535.55. χ2 /sd =2.359. RMSEA= 0.066, CFI = 0.90. GFI = 0.90. AGFI = 0.86] ilgili ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin ve parametre değerlerinin kabul edilebilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişin uyum iyiliği değerleri Tablo 5'te yol katsayıları ve t değerleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 5

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Baba Formu) Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul edilebilir uyum	Değer	Yorum
x^2			535.55	
sd			227	
x^2/ sd	2	5	2.359	Kabul edilebilir
RMSEA	0<RMSEA<.05	.05< RMSEA<.10	0.066	Kabul edilebilir
SRMR	0<SRMR<.05	.05< SRMR<.10	0.067	Kabul edilebilir
AGFI	.95< AGFI <1	.90< AGFI <.95	.86	Kabul edilebilir
CFI	.95<CFI<1	.90<CFI<.95	.90	Kabul edilebilir
GFI	.95<GFI<1	.90<GFI<.95	.90	Kabul edilebilir

Tablo 6

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (Baba Formu) Standart Hata, T ve Faktör Yük Değerleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	SH	t	Standardize Faktör Yük Değerleri
Duygusal Sıcaklık			
DS1	.51	8.75	.43
DS2	.74	10.05	.51
DS3	.63	12.45	.61
DS4	.44	16.38	.75
DS5	.30	19.24	.84
DS6	.33	18.66	.82
DS7	.38	17.59	.79
Aşırı Koruma			
AK1	.78	8.92	.47
AK2	.49	14.91	.71
AK3	.44	15.91	.75
AK4	.69	10.82	.55
AK5	.62	11.54	.62
AK6	.89	2.55	.40
AK7	.47	15.39	.73
AK8	.67	11.40	.52
AK9	.63	12.45	.58
Reddedicilik			
R1	.51	14.81	.70
R2	.52	14.46	.68
R3	.51	14.92	.70
R4	.43	16.54	.76
R5	.67	11.56	.57
R6	.34	18.38	.81
R7	.45	16.04	.74

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Yürütülen analiz neticesinde [$\chi 2$(546. N= 373) =1889.06. $\chi 2$ /sd =3.459. RMSEA= 0.082, CFI = 0.93. GFI = 0.90. AGFI = 0.85] ilgili ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin ve parametre değerlerinin kabul edilebilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişin uyum iyiliği değerleri Tablo 7'de yol katsayıları ve t değerleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 7

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul edilebilir uyum	Değer	Yorum
x^2			1889.06	
sd			546	
x^2/ sd	2	5	3.459	Kabul edilebilir
RMSEA	0<RMSEA<.05	.05< RMSEA<.10	0.082	Kabul edilebilir
SRMR	0<SRMR<.05	.05< SRMR<.10	0.075	Kabul edilebilir
AGFI	.95< AGFI <1	.90< AGFI <.95	.85	Kabul edilebilir
CFI	.95<CFI<1	.90<CFI<.95	.93	Kabul edilebilir
GFI	.95<GFI<1	.90<GFI<.95	.90	Kabul edilebilir

Tablo 8

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği Standart Hata, T ve Faktör Yükleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	SH	t	Standardize Faktör Yük Değerleri
Farkındalık			
F1	.36	16.42	.80
F2	.79	8.47	.46
F3	.44	15.09	.75
F4	.87	6.50	.36
F5	.84	7.27	.40
F6	.84	7.27	.40
Açıklık			
A1	.46	14.53	.74
A2	.89	5.79	.33
A3	.74	9.29	.51
A4	.47	14.37	.73
A5	.74	9.42	.51
Kabülsüzlük			
K1	.57	13.06	.44
K2	.57	13.12	.42
K3	.85	7.20	.65
K4	.45	15.60	.65
K5	.50	14.52	.84
K6	.94	4.59	.62
Dürtü Kontrolü			
D1	.36	9.73	.43
D2	.92	5.16	.43
D3	.44	15.76	.84
D4	.96	3.59	.72
D5	.38	16.79	.86

D6	.38	16.79	.86
Amaca Yönelik D.			
AY1	.58	13.31	.65
AY2	.33	18.14	.82
AY3	.85	5.11	.48
AY4	.40	16.82	.76
AY5	.49	15.25	.72
Strateji			
S1	.45	16.08	.74
S2	.47	15.52	.72
S3	.85	5.83	.31
S4	.96	2.82	.76
S5	.58	3.72	.40
S6	.95	13.30	.65
S7	.65	11.89	.59
S8	.49	15.13	.71

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (Kaygı)

Yürütülen analiz neticesinde [χ2(247. N= 373) =651.62. χ2 /sd =2.638. RMSEA= 0.069, CFI = 0.91. GFI = 0.90. AGFI = 0.85] ilgili ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin ve parametre değerlerinin kabul edilebilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişin uyum iyiliği değerleri Tablo 9'da yol katsayıları ve Tablo 10'da t değerleri sunulmuştur.

Tablo 9

Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Değer	Yorum
x^2			651.62	
sd			247	
x^2/ sd	2	5	2.638	Kabul edilebilir
RMSEA	0<RMSEA<.05	.05< RMSEA<.10	0.069	Kabul edilebilir
SRMR	0<SRMR<.05	.05< SRMR<.10	0.065	Kabul edilebilir
AGFI	.95< AGFI <1	.90< AGFI <.95	.85	Kabul edilebilir
CFI	.95<CFI<1	.90<CFI<.95	.91	Kabul edilebilir
GFI	.95<GFI<1	.90<GFI<.95	.90	Kabul edilebilir

Tablo 10

Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Faktör Yükleri Standart Hata Değerleri ve T-Değerleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	SH	t	Standardize Faktör Yük Değerleri
Sosyal			
S1	.94	4.52	.34
S2	.83	8.19	.42
S3	.78	9.36	.47
S4	.82	8.16	.42
S5	.55	14.36	.67
S6	.62	12.92	.62
S7	.67	11.82	.58
S8	.59	13.40	.64
S9	.71	10.96	.54
S10	.59	13.57	.64
S11	.59	13.55	.64
S12	.56	14.07	.66
S13	.58	13.72	.65
Performans			
P1	.62	12.63	.61
P2	.58	13.66	.65
P3	.67	11.72	.57
P4	.47	16.01	.73
P5	.52	14.80	.69
P6	.55	14.32	.67
P7	.64	12.42	.60
P8	.49	15.58	.72
P9	.52	14.67	.68
P10	.58	13.60	.65
P11	.74	10.19	.51

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları (Kaçınma)

Yürütülen analiz neticesinde [$\chi 2$(247. N= 373) =631.05. $\chi 2$ /sd =2.554. RMSEA= 0.082, CFI = 0.91. GFI = 0.90. AGFI = 0.85] ilgili ölçeğin uyum iyiliği indekslerinin ve parametre değerlerinin kabul edilebilir seviyede olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişin uyum iyiliği değerleri Tablo 11'de yol katsayıları ve Tablo 12'de t değerleri sunulmuştur.

Tablo 11

Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği Değerleri

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Değer	Yorum
x^2			631.05	
sd			247	
x^2/ sd	2	5	2.554	Kabul edilebilir
RMSEA	0<RMSEA<.05	.05< RMSEA<.10	0.068	Kabul edilebilir
SRMR	0<SRMR<.05	.05< SRMR<.10	0.065	Kabul edilebilir
AGFI	.95< AGFI <1	.90< AGFI <.95	.85	Kabul edilebilir
CFI	.95<CFI<1	.90<CFI<.95	.91	Kabul edilebilir
GFI	.95<GFI<1	.90<GFI<.95	.90	Kabul edilebilir

Tablo 12

Sosyal Kaygı Ölçme Modeline İlişkin Faktör Yükleri Standart Hata değerleri ve T Değerleri

Örtük ve Gözlenen Değişkenler	SH	t	Standardize Faktör Yük Değerleri
Sosyal			
S1	.94	4.53	.34
S2	.82	8.21	.40
S3	.78	9.37	.46
S4	.83	8.18	.42
S5	.55	14.34	.63
S6	.62	12.90	.60
S7	.67	11.82	.49
S8	.59	13.42	.63
S9	.59	10.97	.51
S10	.71	13.58	.60
S11	.59	13.54	.60
S12	.56	14.19	.61
S13	.58	13.73	.60
Performans			
P1	.63	12.62	.61
P2	.58	13.67	.65
P3	.66	11.89	.58
P4	.47	16.03	.73
P5	.52	14.79	.69
P6	.55	14.32	.67
P7	.64	12.37	.60
P8	.49	15.55	.71
P9	.52	14.68	.68
P10	.58	13.59	.65
P11	.74	10.19	.51

Tablo 13

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Matrisi

Değişken	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.Yaş	1												
2.AETA_DS	.08	1											
3.AETA_AK	.06	-.10	1										
4.AETA_RD	-.03	-.48**	.57**	1									
5.AETB_DS	.09	.70**	-.08	-.35**	1								
6.AETB_AK	.09	-.03	.79**	.40**	-.06	1							
7.AETB_RD	.01	-.33**	.51**	.74**	-.47**	.59**	1						
8.AETA_T	.08	.36**	.82**	.55**	.23**	.64**	.48**	1					
9.AETB_T	.11**	.25**	.67**	.40**	.35**	.84**	.57**	.76**	1				
10.DD_T	-.02	-.22**	.21**	.33**	-.14**	.20**	.35**	.15**	.21**	1			
11.LWB_KY	.008	-.09	.19**	.19**	-.05	.20**	.19**	.15**	.18**	.32**	1		
12.LWB_KC	-.04	-.24**	.12**	.27**	-.20**	.15**	.28**	.05	.10**	.36**	.65**	1	
13.LBW_T	-.01	-.18**	.17**	.25**	-.13**	.19**	.25**	.11**	.16**	.37**	.92**	.90**	1
Ortalama	21.95	18.78	17.53	11.54	17.42	18.88	11.36	47.86	47.68	95.11	52.02	44.37	96.39
SS	2.21	5.21	4.21	4.42	5.54	5.01	4.64	7.76	8.79	23.06	14.15	12.76	24.48

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacı ile korelasyon analizi yürütülmüştür (Tablo 13). Araştırma değişkenleri ve alt boyutları arasında yürütülen korelasyon analizi neticesinde araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin orta ve yüksek düzeyde korelasyon katsayısına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Büyüköztürk, 2020). Bu bağlamda araştırma değişkenleri arasındaki en düşük korelasyon katsayısının ($r= .03$, $p>.05$) algılanan ebeveyn tutumları ölçeği anne formu-duygusal sıcaklık alt boyutu ile algılanan ebeveyn tutumları ölçeği baba formu- aşırı koruma alt boyutu arasında olduğu belirlenmiştir. Araştırma değişkenleri arasındaki en yüksek korelasyon katsayısının ise liebowitz kaygı ölçeği ile duygu düzenleme güçlüğü ($r= .92$, $p<.05$) arasında olduğu belirlenmiştir.

Duygusal sıcaklık alt boyutu (anne formu), sosyal kaygı ile ($r= -.18$, $p<.05$), duygu düzenleme güçlüğü ile ($r= -.22$, $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında duygusal sıcaklıkta yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede azalacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13).

Aşırı koruma alt boyutu (anne formu), sosyal kaygı ile ($r= .17$, $p<.05$), duygu düzenleme güçlüğü ile ($r= .21$, $p<.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında aşırı korumada yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede de artacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13).

Reddedicilik alt boyutu (anne formu), sosyal kaygı ile ($r= 25$, $p<.05$), duygu düzenleme güçlüğü ile ($r= 33$, $p<.05$) arasında pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında reddedicilikte yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede de artacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13).

Duygusal sıcaklık alt boyutu (baba formu), sosyal kaygı ($r= -.13$, $p<.05$) ile duygu düzenleme güçlüğü ($r= -.14$, $p<.05$) arasında negatif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında duygusal sıcaklıkta yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede azalacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo13).

Aşırı koruma alt boyutu (baba formu) ile araştırma sürecinde bağımlı değişken olarak ele alınan sosyal kaygı ölçeği ile ($r= .19$, $p<.05$), araştırma sürecinde aracı değişken olarak ele alınan duygu düzenleme güçlüğü ile ($r= .20$, $p<.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında aşırı korumada yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede de artacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13)

Reddedicilik alt boyutu (baba formu) ile sosyal kaygı ölçeği ile ($r= .25$, $p<.05$), duygu düzenleme güçlüğü ile ($r= .35$, $p<.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında reddedicilikte yaşanacak bir artışın kaygı ve duygu düzenlemede de artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte araştırma sürecinde aracı değişken olarak ele alınan duygu düzeleme güçlüğü ile bağımlı değişken olarak ele alınan sosyal kaygı ölçeği arasında ($r= .92$, $p<.05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle duygu düzenleme güçlüğünde yaşanacak bir artışın kaygıda da artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak katılımcıların yaşları ile araştırma değişkenleri ile olan ilişkisi incelendiğinde katılımcıların yaşlarının sadece algılanan ebeveyn tutumları baba formu toplam puanı ile istatistiki olarak anlamlı bir ilişki içinde olduğu belirlenmiştir ($r= .11$, $p<.05$). Buradan hareketle yaşın artmasıyla birlikte algılanan ebeveyn tutumları baba formu puanlarının da artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Aracılık Analizleri

Hayes ve Preacher'in (2008) tavsiyeleri dolaylı ve doğrudan rolleri bulabilmek için uygulanmıştır. Bootstsrapping yöntemi aracılığın anlamlı olup olmadığına bakmak için kullanılmıştır. Bu yöntem, örneklem sayısının arttırılması ile oluşturulan modelde var olan dolaylı ve doğrudan etkilerin anlamlı olup olmadığını kontrol etmek için kullanılmıştır (MacKinnon vd.,2008). Bu çalışmada güven aralıkları ve boostrap katsayılarını belirmek için 5,000 bootstrap yapılmıştır. Dolaylı etkinin anlamlılığına karar vermek için güven aralığı alt ve üst sınırın sıfırı dâhil etmemesi gerekir(Hayes,2013). Bu yöntemle mevcut çalışmada toplamda 6 aracılık analizi test edilmiştir.

Aracılık analizlerinde ilk olarak algılanan ebeveyn tutumları ölçeği anne formu ve alt boyutları bağımsız değişken olarak ele alınarak Liebotiwz kaygı ölçeği ile ilişkisinde duygu düzenleme güçlüğünün aracılık rolü incelenmiştir (Model 1: Duygusal sıcaklık – Anne; Model 2: Aşırı Koruma – Anne; Model 3: Reddedicilik – Anne) . Ardından benzer şekilde algılanan ebeveyn tutumları ölçeği baba formu ve alt boyutları bağımsız değişken olarak ele alınarak liebotiwz kaygı ölçeği ile ilişkisinde duygu düzenleme güçlüğünün aracılık rolü incelenmiştir(Model 4: Duygusal sıcaklık – Baba; Model 5: Aşırı Koruma – Baba; Model 6: Reddedicilik – Baba). Aracılık analizleri yürütülürken ilk olarak değişkenler arasındaki doğrudan etkiler ardından dolaylı etki incelenmiştir.

Tablo 14

Model 1 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
1.Model				
AETA_DS	LBK	-.178	.239	.000
AETA_DS	DDG	-.225	.223	.000
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 1 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETA_DS ile LBK arasında (B= -.178) ve AETA_DS ile DDG arasında (B= -.225) negatif yönde, DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 15

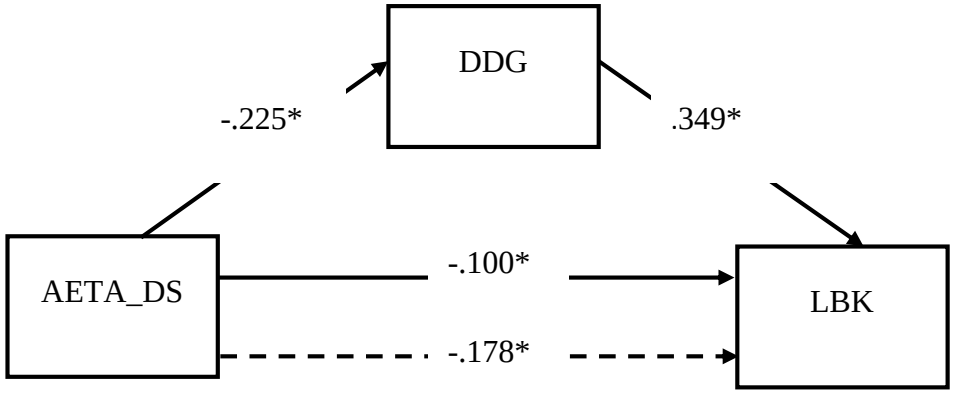
Model 1 için Aracılık Analizi

Aracı değişken DDG		B	SHB	P
AETA_DS	LBK	-.100	.231	.044
AETA_DS	DDG	-.225	.223	.000
DDG	LBK	.349	.052	.000

Tablo 15'de görüleceği üzere daha önce anlamlı olan kaygı ile AETA_DS ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişkinin gücü zayıflamaktadır. Bu nedenle DDG değişkeninin AETA_DS ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Onaylanan aracı etkilerin anlamlılığını test etmek için AMOS 24 programı üzerinden Bootstrap (önyükleme) yöntemi kullanılmıştır (Hayes vd., 2010). AETA_DS'nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi -.170 olarak hesaplanmıştır. Bootstrapping üzerinden yapılan analiz sonucunda dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla -.112 , -.047 olarak bulunmuştur. Bu güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir (Hayes, 2013).

Şekil 1

Model 1 İçin Aracılık Analizi Sonuçları

Tablo 16

Model 2 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
1.Model				
AETA_AK	LBK	.171	.297	.000
AETA_AK	DDG	.215	.277	.000
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 2 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETA_AK ile LBK arasında (B= .171) ve AETA_AK ile DDG arasında (B= .215) pozitif yönde ve DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 17

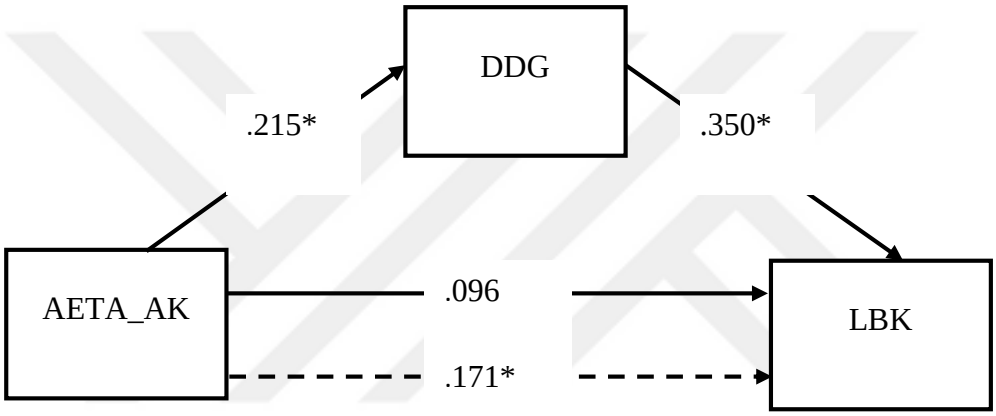
Model 2 için Aracılık Analizi

Aracı değişken		*B*	SHB	p
DDG				
AETA_AK	LBK	.096	.285	.000
AETA_AK	DDG	.215	.277	.000
DDG	LBK	.350	.052	.000

Tablo 17'da görüleceği üzere daha önce anlamlı olan kaygı ile AETA_AK ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişki anlamsıza dönmektedir. Bu nedenle DDG değişkeninin AETA_AK ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. AETA_DS nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi .075 olarak hesaplanmıştır ve bootstrapping analiz sonucunda dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla .035 , .108 olarak bulunmuştur. Bu güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir (Hayes, 2013).

Şekil 2

Model 2 için Aracılık Analizi Sonuçları

Tablo 18

Model 3 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
1.Model				
AETA_RD	LBK	.249	.278	.000
AETA_RD	DDG	.330	.255	.000
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 3 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETA_RD ile LBK arasında (B= .249) ve AETA_RD ile DDG arasında (B= .330) poitif yönde ve DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 19

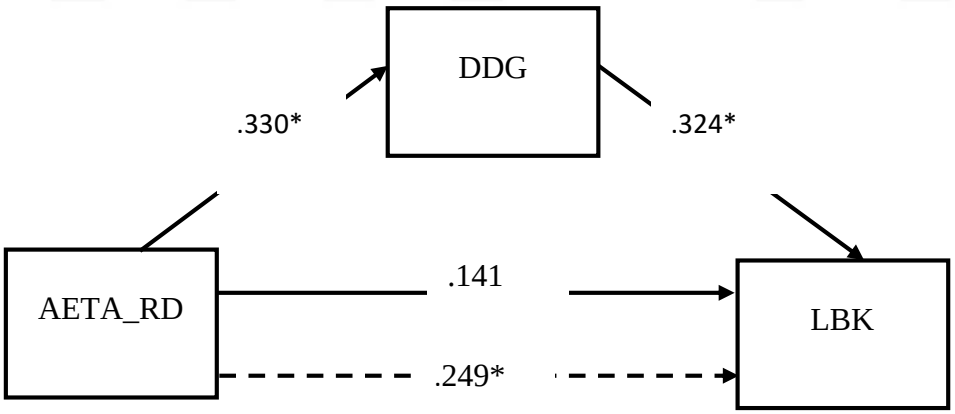
Model 3 için Aracılık Analizi

Aracı değişken		B	SHB	p
DDG				
AETA_RD	LBK	.141	.279	.005
AETA_RD	DDG	.330	.255	.000
DDG	LBK	.324	.054	.000

Sosyal kaygı ile AETA_RD ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişkinin gücü azalmaktadır. Bu nedenle DDG değişkeninin AETA_RD ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. AETA_RD'nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi .107 olarak hesaplanmıştır. Dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla .070 , .158 olarak bulunmuştur. Bu güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir (Hayes, 2013).

Şekil 3

Model 3 İçin Aracılık Analizi Sonuçları

Tablo 20

Model 4 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
1.Model				
AETB_DS	LBK	-.134	.227	.009
AETB_DS	DDG	-.143	.213	.005
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 4 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETB_DS ile LBK arasında (B= .-.134) ve AETB_DS ile DDG arasında (B= -.143) negatif yönde, DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır

Tablo 21

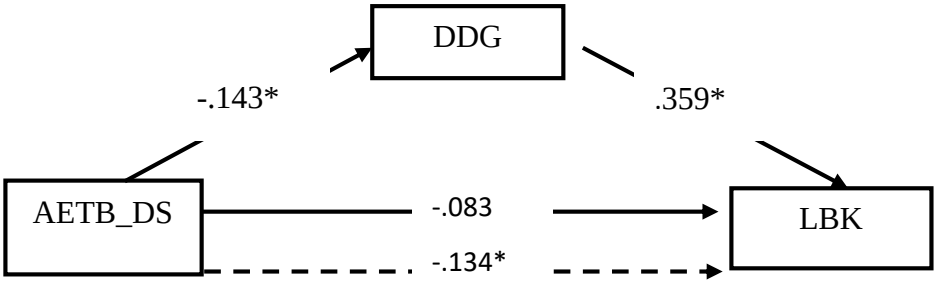
Model 4 için Aracılık Analizi

Aracı değişken		B	SHB	p
DDG				
AETB_DS	LBK	-.083	.214	.087
AETB_DS	DDG	-.143	.213	.005
DDG	LBK	.359	.051	.000

Tablo 21'de görüleceği üzere daha önce anlamlı olan kaygı ile AETB_DS ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişki anlamsıza dönmektedir. Bu nedenle DDG değişkeninin AETB_DS ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. AETB_DS'nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi -.051 olarak hesaplanmıştır ve dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla -.086 , -.020 olarak bulunmuştur. Bu güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 4

Model 4 İçin Aracılık Analizi Sonuçları

Tablo 22

Model 5 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
AETB_AK	LBK	.194	.248	.000
AETB_AK	DDG	.204	.233	.000
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 5 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETB_AK ile LBK arasında (B= .194) ve AETB_AK ile DDG arasında (B= .204) negatif yönde, DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 23

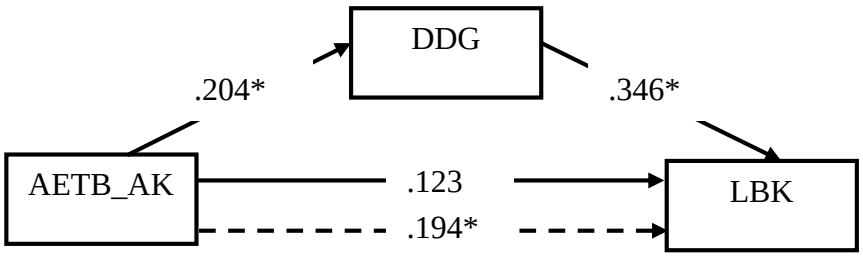
Model 5 için Aracılık Analizi

Aracı değişken		B	SHB	p
DDG				
AETB_AK	LBK	.123	.238	.011
AETB_AK	DDG	.204	.233	.000
DDG	LBK	.346	.052	.000

Tablo 23'de görüleceği üzere daha önce anlamlı olan kaygı ile AETB_AK ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişkinin gücü zayıflamaktadır. Bu nedenle DDG değişkeninin AETB_AK ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. AETB_DS'nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi .071 olarak hesaplanmıştır. dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla .036 , .105 olarak bulunmuştur. Güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Şekil 5

Model 5 İçin Aracılık Analizi Sonuçları

Tablo 24

Model 6 için Doğrudan Etkiler

Bağımsız Değişken	Bağımlı değişken	*B*	SHB	p
AETB_RD	LBK	.255	.265	.000
AETB_RD	DDG	.348	.242	.000
DDG	LBK	.371	.051	.000

Model 6 için doğrudan etkiler incelendiğinde AETB_RD ile LBK arasında (B= .255) ve AETB_RD ile DDG arasında (B= .348) negatif yönde, DDG ile LBK arasında (B= .371) pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 25

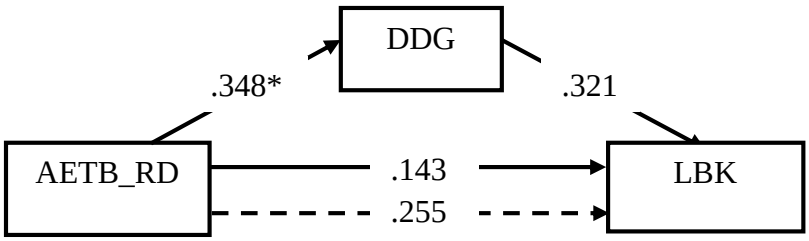
Model 6 için Aracılık Analizi

Aracı değişken		B	SHB	p
DDG				
AETB_RD	LBK	.143	.268	.005
AETB_RD	DDG	.348	.242	.000
DDG	LBK	.321	.054	.000

Tablo 24'de görüleceği üzere daha önce anlamlı olan kaygı ile AETB_RD ilişkisine aracı değişken eklendiğinde bu ilişkinin gücü zayıflamaktadır. Bu nedenle DDG değişkeninin AETB_RD ile LBK ilişkisine aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. AETB_DS'nin DDG üzerinden gerçekleşen LBK üzerine olan dolaylı etkisi .112 olarak hesaplanmıştır. 5000 yeniden örnekleme (bootstrapping) üzerinden %95 güven düzeyinde yapılan analiz sonucunda dolaylı etkinin alt ve üst değerleri sırasıyla .069 , .157 olarak bulunmuştur. Bu güven aralığı değerleri sıfırı içermediği için mevcut sonuçlar güvenilir ve anlamlı olarak değerlendirilmiştir (Hayes, 2013).

Şekil 6

Model 6 İçin Aracılık Analizi Sonuçları

Kaygı Durumuna Göre Fark Analizleri

Veri analizinin bu aşamasında katılımcıların demografik özellikleri ile araştırma sürecinde bağımlı değişken olarak ele alınan kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. İlgili değişkenlerin doğalarına uygun olarak bağımsız örneklemler için t-testi ve tek yönlü ANOVA analizi yürütülmüştür. Bu bağlamda ilk olarak katılımcıların cinsiyetlerinin kaygı düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olup olmadığının test edilmesi için t-testi yürütülmüştür.

Tablo 26

Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
LBW	Kadın	267	96,88	25,15	371	.605	.546
	Erkek	106	95,17	22,79			
LBW-K	Kadın	267	52,57	14,52	371	1.184	.237
	Erkek	106	50,65	13,13			
LBW-KC	Hayır	267	44,30	12,72	371	-.151	.880
	Evet	106	44,52	12,91			

Not: LBW: Liebowitz kaygı ölçeği; LBW-K: Liebowitz kaygı ölçeği kaygı alt boyutu; LBW-KC: Liebowitz kaygı ölçeği kaçınma alt boyutu

Analiz neticesinde katılımcıların cinsiyetlerinin LBW [t(371)= .605, p>.05], LBW-K [t(371)= 1.184, p>.05], ve LBW-KC [t(371)= -.151, p>.05] değişkenleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 27

Eğitim Durumuna Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Değişken	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
LBW	1668.01	4	417.00	.693	.597
LBW-K	673.79	4	168.44	.839	.501
LBW-KC	679.66	4	169.91	1.043	.385

Not: LBW: Liebowitz kaygı ölçeği; LBW-K: Liebowitz kaygı ölçeği kaygı alt boyutu; LBW-KC: Liebowitz kaygı ölçeği kaçınma alt boyutu

İkinci olarak katılımcıların eğitim düzeylerinin kaygıları üzerinde anlamlı bir etkisinin olup olmadığının test edilmesi amacı ile tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yürütülmüştür. Analiz neticesinde katılımcıların eğitim düzeylerinin LBW [f(4,372) = .693, p= .597], LBW-K LBW [f(4,372) = .839, p= .501] ve LBW-KC LBW [f(4,372) = 1.043, p= .385], üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle post hoc analizlere yer verilmemiştir.

Tablo 28

Anne Baba Birlikteliğine Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
LBW	Birlikte	333	96,42	24,57	371	.061	.952
	Boşanmış	40	96,17	24,02			
LBW-K	Birlikte	333	52,15	14,23	371	.497	.620
	Boşanmış	40	50,97	13,60			
LBW-KC	Birlikte	333	44,27	12,82	371	-.435	.657
	Boşanmış	40	45,20	12,38			

Not: LBW: Liebowitz kaygı ölçeği; LBW-K: Liebowitz kaygı ölçeği kaygı alt boyutu; LBW-KC: Liebowitz kaygı ölçeği kaçınma alt boyutu

Fark analizlerinde son olarak katılımcıların anne-babalarının boşanmış ya da evli olma durumlarının kaygı düzeyleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığının

test edilmesi için t-testi yürütülmüştür. Analiz neticesinde katılımcıların anne babalarının birlikte olma durumlarına göre LBW [t(371)= .061, p>.05], LBW-K [t(371)= .497, p>.05], ve LBW-KC [t(371)= -.435, p>.05] değişkenleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Algılanan Ebeveyn Tutumuna Göre Fark Analizleri (Anne)

Tablo 29

Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Anne) Fark Analizi

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
AETA_Toplam	Kadın	267	48,41	7,51	371	2.201	.028
	Erkek	106	46,46	8,24			
AETA_DS	Kadın	267	19,16	5,2	371	2.263	.024
	Erkek	106	17,82	5,07			
AETA_AK	Hayır	267	17,75	4,30	371	1.644	.090
	Evet	106	16,96	3,96			
AETA_RD	Kadın	267	11,49	4,49	371	-.311	.711
	Erkek	106	11,67	4,25			

Algılanan ebeveyn (anne) tutumunun cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacı ile bağımsız örneklemler t-testi yürütülmüştür. Analiz neticesinde AETA_ toplam [t(371) = 2.201, p<.05], AETA_DS [t(371) = 2.263, p<.05] ve AETB_DS [t(371) = 2.297, p<.05] değişkenlerinin cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 30

Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Anne) Fark Analizi

Değişken	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
AETA_Toplam	240.75	4	60.18	.997	.409
AETA_DS	195.62	4	48.90	1.813	.126
AETA_AK	10.54	4	2.63	.147	.964
AETA_RD	10.32	4	2.58	.131	971

Algılanan ebeveyn (anne) tutumunun eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacı ile bağımsız örneklemler tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yürütülmüştür. Analiz neticesinde AETA_Toplam [f(4,372) = .693, p= .597]. AETA_DS [f(4,472) = .693, p= .597]. AETA_DS[f(4,372) = .693, p= .597] ve AETA_RD [f(4,372) = .693, p= .597] değişkenleri için eğitim durumuna göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığını sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 29). Bu nedenle post hoc analizlere yer verilmemiştir.

Tablo 31

Aile Birlikteliğine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları (Anne) Fark Analizi

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*T*	*p*
AETA_toplam	Birlikte	333	47,61	7,61	371	-1.762	.079
	Boşanmış	40	49,90	8,81			
AETA_ds	Birlikte	333	18,87	5,15	371	.944	.346
	Boşanmış	40	18,05	5,68			
AETA_ak	Birlikte	333	17,40	4,18	371	-1.621	.106
	Boşanmış	40	18,55	4,41			
AETA_rd	Birlikte	333	11,33	4,32	371	5.417	.000
	Boşanmış	40	13,30	4,89			

Katılımcıların anne-babalarının boşanmış ya da evli olma durumlarının ebeveyn tutumları üzerinde (anne) düzeyleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığının test edilmesi için t-testi yürütülmüştür. Analiz neticesinde AETA_toplam [t(371) = -1.762, p>.05]. AETA_DS [t(371) = .944, p>.05] ve AETA_AK [t(371) = -1.621, p>.05], değişkenleri için anlamlı bir farklılaşma görülmezken, AETA_RD [t(371) = 5.147, p<.05], değişkeninin anne baba birlikteliği durumuna göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Algılanan Ebeveyn Tutumuna Göre Fark Analizleri (Baba)

Tablo 32

Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Baba) Fark Analizi

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
AETB_Toplam	Kadın	267	47,94	8,63	371	.865	.360
	Erkek	106	47,01	9,17			
AETB_DS	Kadın	267	17,83	5,57	371	2.294	.022
	Erkek	106	16,38	5,35			
AETB_AK	Hayır	267	19,0262	5,14336	371	.848	.397
	Evet	106	18,5377	4,68671			
AETB_RD	Kadın	267	11,0787	4,57245	371	-1.913	.056
	Erkek	106	12,0943	4,75200			

Algılanan ebeveyn (baba) tutumunun cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacı ile bağımsız örneklemler t-testi yürütülmüştür. Analiz neticesinde AETB_ Toplam [t(371) = .865, p<.05]. AETB_ ak [t(371) = .848, p<.05] . AETB_RD [t(371) = -1.913, p<.05] değişkenlerinin cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı AETB_DS [t(371) = 2.294, p<.05] değişkeninin ise cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 33

Eğitim Durumuna Göre Algılanan Ebeveyn Tutumu (Baba) Fark Analizi

Değişken	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	*f*	*p*
AETB_Toplam	243.22	4	60.80	.785	.536
AETB_DS	53.98	4	13.49	.436	.783
AETB_AK	39.27	4	9.81	.388	.818
AETB_RD	48.45	4	12.11	.560	.692

Algılanan ebeveyn (baba) tutumunun eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacı ile bağımsız örneklemler tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yürütülmüştür. Analiz neticesinde AETB_Toplam [f(4,372) = .693, p= .597]. AETB_ DS [f(4,372) = .693, p= .597], AETB_AK [f(4,372) = .693, p= .597] ve AETB_ RD [f(4,372) = .693, p= .597] değişkenleri için eğitim durumuna göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığını sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 32). Bu nedenle post hoc analizlere yer verilmemiştir.

Tablo 34

Aile Birlikteliğine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları (Baba) Fark Analizi

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
AETB_Toplam	Birlikte	333	47,93	8,60	371	1.607	.109
	Boşanmış	40	45,57	10,11			
AETB_DS	Birlikte	333	17,92	5,39	371	5.147	.000
	Boşanmış	40	13,30	5,15			
AETB_AK	Birlikte	333	18,93	4,82	371	.516	.606
	Boşanmış	40	18,50	6,42			
AETB_RD	Birlikte	333	11,07	4,43	371	-3.526	.000
	Boşanmış	40	13,77	5,61			

Katılımcıların anne-babalarının boşanmış ya da evli olma durumlarının ebeveyn tutumları üzerinde (baba) düzeyleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığının test edilmesi için t-testi yürütülmüştür. Analiz sonucunda; AETB_ toplam [t(371) = 1.607, p>.05] ve AETB_AK [t(371) = .516, p>.05], değişkenleri için anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. AETB_DS [t(371) = 5.147, p<.05] ve AETB_ RD [t(371) = -3.526, p<.05], değişkeninin anne baba birlikteliği durumuna göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Duygu Düzenleme Güçlüğü için Fark Analizleri

Tablo 35

Cinsiyete Göre Duygu Düzenleme Güçlüğü Fark Analizi

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
DDG	Kadın	267	95,22	23,07	371	.875	.371
	Erkek	106	94,83	23,158			

Duygu düzenleme güçlüğünün cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesi amacı ile bağımsız örneklemler t-testi yürütülmüştür. Analiz sonucunda duygu düzenleme gölüğünün cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır [t(371) = .875, p>.05].

Tablo 36

Eğitim Durumuna Göre Duygu Düzenleme Güçlüğü Fark Analizi

Değişken	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	*f*	*P*
DDG	3799.05	4	949.76	1.800	.128

Katılımcıların eğitim durumlarının duygu düzenleme güçlüğü üzerinde bir etkisinin olup olmadığının incelenmesi amacı ANOVA ile yürütülmüştür. Analiz sonucunda katılımcıların eğitim durumlarının duygu düzenleme güçlüğü üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonuncuna ulaşılmıştır [f(4.371) = 1.800, p= .128]. Bu nedenle post hoc analizlere yer verilmemiştir.

Tablo 37

Anne Baba Birliktelik Durumuna Göre Duygu Düzenleme Güçlüğünün Karşılaştırılması

Değişken	Grup	*n*	*Ort.*	*SS*	*sd*	*t*	*p*
DDG	Birlikte	333	94,52	23,03	371	.680	.156
	Boşanmış	40	100,00	23,02			

Katılımcıların anne-babalarının boşanmış ya da evli olma durumlarının ebeveyn tutumları üzerinde (baba) düzeyleri üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığının test edilmesi için t-testi yürütülmüştür. Analiz sonucuna göre; AETA_ Toplam [t(371) = 1.607, p>.05]. AETA_AK [t(371) = .516, p>.05], değişkenleri için anlamlı bir farklılaşma görülmezken, AETA_DS [t(371) = 5.147, p<.05] ve AETA_RD [t(371) = -3.526, p<.05], değişkeninin anne baba birlikteliği durumuna göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, İstanbul'da yaşayan üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünü incelemektir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumunun sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiş ve bu değişkenlerin algılanan ebeveyn tutumunu anlamlı derecede yordadıkları görülmüştür. Araştırma değişkenleri ve alt boyutları arasında yürütülen korelasyon analizi sonucunda en düşük korelasyon katsayısının algılanan ebeveyn tutumu anne formu-duygusal sıcaklık alt boyutu ile algılanan ebeveyn tutumu ölçeği baba formu-aşırı koruma alt boyutu arasında olduğu belirlenmiştir. En yüksek korelasyon katsayısının ise sosyal kaygı ölçeği ile duygu düzenleme güçlüğü arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 13).

Bu çalışmada ilk olarak algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda algılanan ebeveyn tutumları aşırı korumacı ve reddedicilik ile sosyal kaygı arasında pozitif yönde, duygusal sıcaklık ile arasında ise negatif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında aşırı korumacı ve reddedicilikte yaşanacak bir artışın sosyal kaygıda artışa, duygusal sıcaklıkta ise azalışa neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13).

Alanyazın incelendiğinde ebeveyn biçimlerinden aşırıcı korumacı ve reddedici tutuma maruz kalan kişilerin kaygı yaşama riskleri sosyal durumlarda daha fazla olduğu ortaya konmuştur (Ghazwani vd., 2010). Reddedicilik, kişiye karşı daha fazla eleştiri, daha az kabul etme ve sıcaklık gösterme, onaylamama gibi davranışlarla birlikte karakterize olmuş bir davranış tutumudur (Rapee, 1997). Reddedicilik tutumuna maruz kalan bireylerde kaygı durumunun artmasını, kişilerin kendilerini diğerlerine göre daha değersiz, beceriksiz ve bunların yanı sıra daha fazla tehdit edici olarak görmeye meyilli olması yönünden açıklanmaktadır (Brechman-Toussaint,2006). Kişinin anne babasının reddedici davranışlarda bulunması kişinin kendisini reddetmesine ve diğer kişiler tarafından da reddedileceğine dair inanç geliştirmesine ve bu yüzden oluşturduğu ikili ilişkilerde kaygı yaşamasına neden olmaktadır (Bögels vd., 2010). Ayrıca anne ve babası yönünden aşırı korumacı tutumda yetiştirilen kişilerin de sosyal kaygı geliştirebileceği, korumacı tutumda olan anne babaları olmadığında da kaygı yaratan durumların başa çıkılamaz olacağı sonucu elde edilmiştir (Greco ve Morris, 2002). Literatürde yer alan diğer çalışmada katılımcıların annelerini babalarına göre duygusal olarak daha yüksek düzeyde, aşırı koruyucu algıladıkları ve reddetme alt boyutunun ebeveynler için

anlamlı bir fark göstermediği sonucu elde edilmiştir. Anne ve babalarının tutumunu aşırı koruma ya da reddetme biçiminde algılayan kişilerin, anne ve babalarının duygusal sıcaklığını fazla algılayan kişilere oranla kaygı yaşama düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Birçok kişi için Türk toplumunda, ebeveynlerin çocuklarını aşırı korumacı bir tutumda yetiştirmeleri yararlı bir çocuk yetiştirme biçimi olarak algılandığı göz ardı edilmemelidir (Anlı ve Karslı,2010).

İkinci olarak algılanan ebeveyn tutumları ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda algılanan ebeveyn tutumları aşırı korumacı ve reddedicilik ile duygu düzenleme güçlüğü arasında pozitif yönde, duygusal sıcaklık ile arasında ise negatif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında aşırı korumacılık ve reddedicilikte yaşanacak artış duygu düzenlemede artışa, duygusal sıcaklıkta yaşanacak artış duygu düzenlemede azalışa neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 13). Literatüre bakıldığında algılanan ebeveyn tutumları ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada; ebeveynlerin duygusal sıcaklık alt boyutu ile ilişkisinin olmadığı, reddedicilik ve aşırı koruyuculuk ile orta düzeyde pozitif yönde ilişkilerinin olduğu sonucu elde edilmiştir (Karakurt, 2022). Başka bir çalışmada araştırma bulgularımızı destekleyen sonucun yer aldığı görülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü ile algılanan anne ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sonuçlar doğrultusunda algılanan anne tutumunun alt boyutlarından biri olan aşırı koruyuculuk, duygu düzenleme güçlüğünü %27 oranında yordadığı sonucu elde edilmiştir. Bu sonucun nedeni olarak aşırı koruyucu tutuma sahip olan ebeveynin çocuğun davranışlarını kısıtlanması, fazla müdahale içinde olması, çocuğu birey gibi görmeyip çocukmuş gibi davranışlarda bulunmaları kişinin yaşadığı duygunun farkında olmamasına ve o duyguya yönelik uygun duygu düzenleme stratejisi bulup uygulayamamasına neden olabileceği düşünülebilir (Çalışkan Sarı ve Şahin Acar, 2018).

Üçüncü olarak ise duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında pozitif yönde istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Tablo 13).Literatüre bakıldığında da araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmaların yer almakta olduğu görülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü alt boyutlarından açıklık düzeyinin orta derecede olduğu, farkındalık düzeyinin yüksek derecede olduğu, kabul etmeme düzeyinin düşük seviyede olduğu, strateji düzeyinin düşük seviyede olduğu, amaç düzeyinin orta derecede olduğu ve son olarak dürtü düzeyinin düşük derecede olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak duygu düzenleme güçlüğü ile

kaygı arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu elde edilmiş olup katılımcıların kaçınma ve kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu bulunmuştur (Aydın,2018). Çobanoğlu'nun (2022) duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada sosyal kaygı ve sosyal kaçınma puanları ile duygu düzenleme güçlüğü arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucunu elde etmiştir. Ergenlerle yapılan çalışmada duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucu bulunmuştur (Öpöz, 2017). Mevcut çalışmaya sonucunu destekleyen başka bir çalışma, duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi incelemiş ve aralarında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucunu elde etmiştir (Elevli, 2019).

Dördüncü olarak algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolü incelenmiş araştırma sonucunda aracı rolü oynadığı sonucu elde edilmiştir (Tablo 13). Daha önce algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğünün aracı rolünü incelemeye yönelik bir çalışmaya ulaşılamadığı için analiz sonucu karşılaştırılamamıştır. Araştırmanın bu yönüyle de gelecekte konu ile ilgili yapılacak çalışmalara kaynak oluşturacağı öngörülmüştür.

Araştırmada katılımcıların demografik değişkenlerine göre algılanan ebeveyn tutumları, sosyal kaygı ve duygu düzenleme güçlüğü düzeylerinde farklılaşmaların bulunup bulunmadığı da araştırılmıştır.

Bahsi geçen kapsamda dikkate alınan birinci değişken olarak katılımcıların cinsiyetleri uyarınca algılanan ebeveyn tutumları alt boyutlarından duygusal sıcaklığın cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların ebeveynlerini algılayış biçimlerinde duygusal sıcaklık düzeyleri erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 29-32). Literatür incelenip araştırmalara bakıldığında bu çalışmanın sonucundan farklı olarak algılanan anne baba tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı yalnızca babanın aşırı koruyuculuğunun cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur (Erdoğan, 2021).

Araştırmada eğitim durumuna göre ebeveynlerini algılama biçimlerinin istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan literatür araştırmasında algılanan ebeveyn tutumlarını eğitim durumuna göre inceleyen bir çalışmaya ulaşılamadığı için analiz sonucu karşılaştırılamamıştır.

Araştırmada anne baba birliktelik durumuna göre algılanan ebeveyn tutumları alt boyutlarından reddediciliğin istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Boşanmış ebeveynlere sahip katılımcıların ebeveynlerini algılayış biçimlerinde reddedicilik düzeyleri ebeveynleri birlikte olanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 31-34). Literatür incelenip araştırmalara bakıldığında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Erdoğan'ın (2021), algılanan ebeveyn tutumları ile ilgili yürüttüğü tez çalışmasının sonucunda ebeveynleri birlikte olanların olmayanlara göre babalarını daha az reddedici olarak algıladıkları sonucunu elde etmiştir. Bunun nedeni olarak da Altuntaş'ın (2017) yaptığı araştırmada anne ile babası boşanan çocukların boşanma sonrası genel olarak daha çok anne ile yaşamlarını sürdürmekte olduklarını ve babalarına karşı yabancı tavırlar geliştirmeleri annelerine göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına ve anne baba birlikteliğine göre sosyal kaygı düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir (Tablo 27-28). Literatür incelendiğinde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ak (2022), algılanan ebeveyn tutumu ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında kişilerin eğitim durumunun sosyal kaygı düzeyi üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışmanın sonucundan farklı olarak üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada sosyal kaygı düzeyinin dördüncü sınıftaki öğrencilerin birini sınıftaki öğrencilere göre daha az olduğu sonucunu elde edilmiştir (Yıldırım vd.,2011).

Araştırmada katılımcılarda sosyal kaygı ve sosyal kaçınmanın cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 26). Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında yapılan bir çalışmada benzer sonuçlar elde edilmiştir. Karaşar'ın (2014) sosyal kaygı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada cinsiyetin, sosyal kaçınma ve sosyal kaygı düzeyinde değişmediği sonucunu elde etmiştir. Burada kişilerin içinde bulundukları aile düzeninin sosyal kaygı düzeyini etkilediği göz önünde bulundurulabilir (Kashdan vd., 2007). Literatürde yapılan başka bir araştırmaya bakıldığında yapılan bu çalışmada mevcut çalışmanın sonucundan farklı olarak kadınların sosyal kaçınma ve sosyal kaygı düzeylerinin erkeklerin sosyal kaygı ve sosyal kaçınma düzeylerinden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Çobanoğlu,2021).

Araştırmada katılımcıların duygu düzenleme güçlüğü düzeyi cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmamaktadır (Tablo 35). Gündüz ve diğerleri (2016), tarafından yapılan çalışmanın sonucunda mevcut araştırmanın sonuçları ile paralellik gösteren sonuçlar

elde etmiş ve cinsiyetin duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri arasında bir fark olmadığını sonucunu elde etmişlerdir. Benzer sonuçlar elde edilen başka bir çalışmada da cinsiyetin duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri ile arasında fark olmadığı sonucu bulunmuştur (Saruhan,2018). Bir diğer benzer sonuçların elde edildiği çalışmada da cinsiyetin duygu düzenleme güçlüğü düzeyleri ile arasında bir fark olmadığı bulunmuştur (Çelik,2021). Duygu düzenleme kabiliyeti, yaşamın ilk yıllarından itibaren başlar. Bu gelişimin yönünü belirleyen en önemli faktörde bu süreç içinde çocuğun içinde bulunduğu aile ortamı ve ebeveynlerinin tutumları olduğu bilinmektedir (Gross,2001).

Araştırmada katılımcıların eğitim durumlarına göre duygu düzenleme güçlüğü düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmadığı belirlenmiştir (Tablo 36). Yapılan literatür araştırmasında algılanan ebeveyn tutumlarını eğitim durumuna göre inceleyen bir çalışmaya ulaşılamadığı için analiz sonucu karşılaştırılamamıştır.

Anne baba birliktelik durumuna göre ise duygu düzenleme güçlüğünde aşırı korumacı düzeyde istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma görünmezken reddedicilik ve duygusal sıcaklık düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Boşanmış anne babaya sahip katılımcıların reddedicilik ve duygusal sıcaklık düzeyleri yüksekken, anne babası birlikte olanların reddedicilik ve duygusal sıcaklık düzeyleri daha düşüktür (Tablo 37).

SONUÇ

- Araştırmaya 267'si kadın 106'sı erkek toplam 373 üniversite öğrencisi katılırken, öğrenciler İstanbul ilinden seçilmiştir.
- Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması 21.95 olarak bulunmuştur.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (anne formu) ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (anne formu) ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (anne formu) duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (anne formu) sosyal kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (anne formu) ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (anne formu) ile duygu düzenleme arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (anne formu) modelde duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (anne formu) kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (anne formu) ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (anne formu) duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- Üniversitede öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (anne formu) ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (anne formu) sosyal kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (baba formu) ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü ile kaygı arasında anlamlı ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları duygusal sıcaklık alt boyutu ile (baba formu) kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (baba formu) ile kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü ile kaygı arasında anlamlı ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları aşırı koruma alt boyutu ile (baba formu) kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (baba formu) ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (baba formu) ile duygu düzenleme güçlüğü ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları reddedicilik alt boyutu ile (baba formu) kaygı arasında duygu düzenleme güçlüğünün aracılık ilişkisi vardır.

Öneriler

- Araştırmada örneklem grubu İstanbul ilinde yaşayan üniversite öğrencilerinden seçilmiştir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda örneklem grubunun farklı illerde ve popülasyonlarda ele alınması önerilmektedir.
- Araştırmaya lisans üniversitede okuyan öğrenciler katılmıştır. Yapılacak olan bundan sonraki çalışmalarda yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin örneklem grubu içerisinde yer alması önerilmektedir.
- Örneklem grubundan elde edilen veriler çevrimiçi platformlarda çevrimiçi katılım şeklinde toplanmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda katılımcıların anketleri çözerken karşılaşabilecekleri sorunların (anlam karmaşası, hatalı ifadeler vb.) giderilebilmesi adına yüz yüze veri toplama yönteminin tercih edilmesi önerilmektedir.
- İlgili alan yazın incelendiğinde üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü değişkenlerinin bir arada ele alındığı çalışmalara rastlanılamamıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalara bu çalışmanın referans oluşturabilmesi ve ilgili değişkenlerin bir arada yer aldığı çalışmalara yer verilmesi önerilmektedir.
- Araştırmada yer alan demografik bilgi formunda katılımcılara ait sınırlı bilgiler(yaş, cinsiyet, eğitim durumu, ebeveyn ile beraber yaşama durumu vb.) yer almıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda kişisel bilgilerin sınırlılık oluşturmaması adına daha fazla sorunun demografik formlarda yer alması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aka, B. T., ve Gencoz, T. (2014). Perceived Parenting Styles, Emotion Recognition And Regulation İn Relation To Psychological Well-Being. Procedia-Social And Behavioral Sciences, 159, 529-533.

Akdemir, A., & Cinemre, B. (1996). Sosyal Fobi: Epidemiyoloji, Eşlik Eden Hastalıklar,Klinik Gidiş, Prognoz. *3p Dergisi* , 11-17.

Akhun, M. (2012). Üniversite öğrencilerinde, algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğünün psikolojik belirtilerle ilişkisi. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Aldao, A., & Nolen-Hoeksema S. (2010). Specificity of cognitive emotion regulation strategies: a transdiagnostic examination. Behaviour Research and Therapy, 48, 974-983.

Amerikan Psikiyatri Birliği (1994) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev. ed.: E Köroğlu). Ankara, Hekimler Yayın Birliği, 1995.

Anlı, İ., and Karslı, A. (2010). Perceived parenting style, depression and anxiety levels in a Turkish late-adolescent population. Procedia Social and Behavioral Sciences, 2, 724- 727. doi: 10.1016/j.sbspro.2010.03.091

Antony, M. M. & Rowa, K. (2008). Social Anxiety Disorder. Hogrefe & Huber Publishers.

Arslan M.Metin,Çiğdem,Kılıç(2000), Bazı Avrupa Ülkelerinde Ve Türkiye'de Zorunlu Eğitimde Yönlendirme Çalışmalarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:148,Ekim-Kazım-Aralık.

Artan, B. (2019). "Üniversite öğrencilerinde duygu düzenleme güçlüğü ile kişilik özellikleri ilişkisinin incelenmesi". [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aydın, M.(2018). Üniversite Öğrencilerinde Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişkinin Araştırılması. [Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi

Aydoğdu F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.

Baltacı, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı, Sosyal Destek ve Problem Çözme Yaklaşımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. Child Development, 37(4), 887. http://doi: 10.2307/1126611

Baumrind, D. (1991). The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. The Journal of Early Adolescence, 11(1), 56–95.

Beidel, D. C. and Turner, S. M. (1998). *Shy Children, Phobic Adults. Nature and Treatment of Social Phobia. Washington*, DC: American Psychological Association.

Bibi, F., Chaudhry, A. G., Awan, E. A. ve Tariq, B. (2013). Contribution of parenting style in life domain of children. IOSR Journal of humanities and social science (IOSR-JHSS), 12(2), 91-95.

Bilge, Y. ve Sezgin, E. (2020). Anne ve çocuk duygu düzenleme arasındaki ilişkide annenin kişilik özelliklerinin ve bağlanma stillerinin aracı rolü. Anatolian Journal of Psychiatry/*Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3).

Bonn-Miller, M. O.,Vujanovic, A. A. ve Zvolensky, M. J. (2008). Emotionaldysregulation: association with coping-oriented marijuana usemotivesamong current marijuana users. Subst Use Misuse, 43(11), 1653–65.

Bögels, S. M., van Oosten, A., Muris, P. ve Smulders, D. (2001). Familial correlates of social anxiety in children and adolescents. *Behaviour Research and Therapy, 39*(3), 273–287.

Carver, C. S., Scheier, M. F., and Weintraub, J. K. Assessing coping strategies: A theoretically based approach. Journal of Personality and Social Psychology, 1989, 56(2), 267–283.

Changes Over Four Decades. *European Psychiatry*, 15, 29-37.

Clark, D.M. Ve Wells, A.81995). Acognitive Model Of Social Phobia. Heimberg, Liebowitz, Hope Ve Ark.(Ed). Acognitive Model Of Social Phobia. Social Phobia: Diagnosis, Assessment And Treament. New York: Guilford Pres.

Çalışkan Sarı, A. ve Şahin Acar, B. (2018). Annenin Ebeveyn Tutumlarının Ve Çocuğun Annesinin Tutumlarıyla İlgili Algısının Çocuğun Duygu Tanıma Becerilerindeki Rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi,* 6(12), 27-50.

Çelik, S.N. (2020). "Çocukluk çağı travmaları, duygu düzenleme becerileri ve bilinçli farkındalık arasındaki ilişkilerin incelenmesi". [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çobanoğlu, S. (2021). Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Çocukluk Çağı Travmaları, Empati ve Bağlanma Stillerinin Sosyal Kaygı Düzeyleriyle İlişkilerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sebahattin Zaim Üniversitesi.

Darling, N. ve Steinberg L. (1993). Parenting Styles As Context: An Integrative Model. Psychological Bulletin, 113(3), 487-496.

Demirkapı, E. Ş. (2013). Çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisi ve bunların psikopatolojiler ile ilişkisi [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın]. Erişim adresi: adudspace.adu.edu.tr:8080/jspui/handle/11607/511

Demirsu, Ö. (2018). Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişkide anksiyete duyarlılığının ve psikolojik rollerin aracı rolleri [Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul].

Dilbaz, N. (1997). Sosyal Fobi. *Psikiyatri Dünyası Dergisi* , 18-24.

Dilbaz, N. (2000). Sosyal Anksiyete Bozukluğu: Tanı,Epidemiyoloji,Etiyoloji, Klinik Ve Ayırıcı Tanı. *Klinik Psikiyatri* , 3-21.

Dirik, G., Yorulmaz, O. ve Karancı, A. N. (2015). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi,* 26, 123–130.

Duy, B. ve Yıldız, M. A. (2014). Ergenler için duygu düzenleme ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(41), 23-35.

Eisenberg, N.,Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. S., Reiser, M., et al. (2001). Therelations of regulation and emotionality to children'sexternalizing and internalizing problem behavior. Child Development, 72, 1112-1134.

Elevli, S. (2019). “Ergenlerde ebeveyn kabul-red algısı ile red duyarlılığı, sosyal, yalnızlık, duygu düzenleme güçlüğü ve problemli internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi: karma desenli bir çalışma”. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].

Erdoğan, K.N.(2021). Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Ticaret Üniversitesi

Erkan Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin anne baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 120-133.

Feingold, A., 1994, “Gender Differences In Personality: A Meta-Analysis” Psychological Bulletin, 116(3):pp.429-456.

Field, T. (1994). Theeffects of mother's physicalan demotional unavailability on emotion regulation. Monographs of the Society for Research in Child Development, 59(2-3), 208-227.

Fresco, D. M., Coles, M. E., Heimberg, R. G., Liebowitz, R. G., Hami, S., Stein, M.B. & Goetz, D. (2001). The Liebowitz social anxiety scale: a comparison of the psychometric properties of self report and clinician administered formats. *Psychological Medicine, 31,* 1025-1035.

Furnham, A., Cheng, H. (2000). Perceived parental behavior, self esteem and happiness. Society of Psychiatry Psychiatric Epidemiol, 35(10), 463 – 470.

Gleitman, H., Gross, J. ve Reisberg, D. (2007). Psychology. (7. Edition). New York, London: W.W. Norton& Company,.

Gottman, J. M., Katz, L. F. & Hooven, C. (1996). Parental meta-emotionphilosophy and the emotional life of families: The or etical model sandprelimin arydata. Journal of FamilyPsychology, 10, 243-268.

Gottman, J. M., Katz, L. F., and Hooven, C. (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. Journal of Family Psychology, 10(3), 243-268. doi: 10.1037/0893-3200.10.3.243

Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 36, 41-54.

Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 26, 41-47.

Gross, J. J. & Muñoz, R. F. (1995). Emotion regulation and mental healty. Clinical Psychology: Science and Practice, 2, 151-164.

Gross, J. J., Richards, J. M. ve John, O. P. (2006). Emotion Regulation in Everyday Life. Chapter 1, 13-35.

Gross, J. J.,and Thompson, R. A., (2007). Emotion regulation: Conceptual foundations. In J. J. Gross (Ed.), Hand book of emotion regulation. 3–24. New York, NY: Guilford Press

Gültekin, B.K. ve Dereboy, İ.F., 2011, "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Fobinin Yaygınlığı ve Sosyal Fobinin Yaşam Kalitesi, Akademik Başarı ve Kimlik Oluşumu Üzerine Etkileri" *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 150-58.

Gündüz, H. (2016). "Yetişkinlerde bilinçli farkındalık (mindfulness) ve duygu düzenleme arasındaki ilişki". [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Heimberg, R. G., Stein M. B., Hiripi E. V. A. and Kessler R. C. (2000). Trends in the

Hu. T., Zhang, D., Wang, J., Mıstry, R., Ran, G., and Wang, X. (2014). Relation between emotion regulation and mental health: A meta-analysis review. Psychological Reports: Measures and Statistics, 114(2), 341-362. doi: 10.2466/03.20.PRO.114k22w4

Izard, C. E. (2009). Emotion the oryandresearch: Highlights, un answer edquestions, and emergingissues. Annual Review of Psychology, 60, 1-25.

Kanak, M. ve Pekdoğan, S. (2015). Ergenlerin utangaçlık düzeylerinin anne-baba tutumları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi, International Journal of Social Science, Number, 32 , 513-525.

Kandır, A. ve Alpan, U. Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38.

Karacaoğlan, B. (2015). Bilgece farkındalık, duygu düzenleme becerisi ve iş tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. TC Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü.

Karakaş, Y. (2008). Lise öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Karakurt D. D. (2022) ,Ev Kadınlarında Algılanan Ebeveyn Tutumu İle Somatizasyon Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğünün Aracı Rolü, [Yüksek Lisans Tezi] ,İstanbul, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Karakurt, D.D (2022). Ev Kadınlarında Algılanan Ebeveyn Tutumu İle Somatizasyon Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğünün Aracı Rolü.[Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi

Karaşar, B. (2014). Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1), 27–49.

Kashdan, T. B., Volkmann, J. R., Breen, W. E. ve Han, S. (2007). Social anxiety and romantic relationships: The costs and benefits of negative emotion expression are context-dependent. Journal of Anxiety Disorders, 21(4), 475–492.

Kaya, A., Bozaslan, H., ve Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.

Kearney, C. A. (2005). *Social Anxiety And Social Phobia İn Youth.* New York:Springer

Kım, K., and Rohner, R. P. (2002). Parental warmth, control, and involvement in schooling. Journal of Cross-Cultural Psychology, 33(2), 127-140.

Kim, H. J., Sherman, D. K., Mojaverian, T., Sasaki, J. Y., Park, J., Sus, E. M. ve Taylor, S. E. (2011). Gene-culture interaction. Social Psychological and Personality Science, 2(6), 665-672.

Koçak, A. (2001).Sosyal Kaygı İle Başa Çıkma Programının Lise Öğrencilerinin Sosyal Kaygı Düzeylerine Etkisi. [Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi], Gazi Üniversitesi, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Ankara.

Koole, S.L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. Cognition and Emotion, 23(1), 4-41.

Kopp, C.B. (1989). Regulation of distress and negative emotions: A developmental view. Developmental Psychology, 25(3), 343-354.

Kulaksızoğlu, A. (1989). Çocuk yetiştirme tutumları ve aile, *Eğitim ve Bilim*, 74, 35-42.

Lang, P. J., Bradley, M. M., & Cuthbert, B. N. (1990). Emotion, attention, and the startle reflex. Psychological review, 97(3), 377.

Leahy, R. L., Tirch, D., & Napolitano, L. A. (2011). Emotion Regulation in Psychotherapy, A Practitioners's Guide. New York: The Guilford Press

Maccoby EE. ve Martin JA (1983) Socialization in the contextof the family: Parentchild interaction. P.H. Mussen, E.M. Hetherington (Eds.). Handbook of Child Psychology: ocialization, Personolity and Social Development (pp. 1-101) New York: Wiley

MANCINI, C., Van Amaringen, M., Szatmari, P., Fugere, C., Boyle, M. (1996), "*A high-risk pilot study of the children of adults with social phobia",* Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 35(11), 1511-1518.

Öpöz, T. (2017). "Spor veya sanatla uğraşan ergenlerin duygu düzenleme becerileri, sosyal kaygı ve öfke düzeyleri arasındaki ilişki". (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Örnek, H . (2018). *Algılanan Ebeveyn Tutumları ve İntihar Amacı Olmayan Kendine Zarar Verme Davranışı İlişkisinde Duygu Düzenleme'nin Aracı Rolünün İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi], Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Örnek, H.(2018). Algılanan Ebeveyn Tutumu ve İntihar Amacı Olmayan Kendine Zarar Verme Davranışı İlişkisinde Duygu Düzenlemenin Aracı Rolünün İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyonu Üniversitesi, Gaziantep.

Öztürk, M., Sayar, K., Uğurad, I. ve Tüzün, (2005), *"Sosyal Fobisi Olan Çocukların Annelerinde Sosyal Fobi Yaygınlığı",* Klinik Psikofarmakoloji Bülteni, 15(2), 60-64.

Özyürek, A., Özkan İ. (2015). Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları İle Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport, 75-76.

Parvez, S. ve Irshad, E. (2013). Parenting style of socially anxious and non-anxious students. FWU Journal of Social Sciences**,** *7(1), 47-51*.

Pekşen Akça, R. (2012). *Ana-Babaların Çocuk Yetiştirmede Aşırı Koruyucu Olmaları. Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 29, 1-13.

Pepping, C., A., Davis, P., J., O'Donovan, A. ve Pal, J. (2015). Individual Differences in Self-Compassion: The Role of Attachment and Experiences of Parenting in Childhood. *Self and Identity, 14*(1), 104-117.

Pisaruk, I.H., Clark, M.L. and Solano, C.H., 1992, "Correlates Of Loneliness In Midadolescense" Journal Of Youth And Adolescence, 21(2), 151-167.

Prevalence of Social Phobia in the United States: A Synthetic Cohort Analysis of

Roberts, R. (1995). "Forgivingness". American Philosophical Quarterly. 32(4), 289-306.

Rosenbaum, J. F., Biederman, J., Hirshfeld, D. R., Bolduc, E. A., Faraone, S. V., Kagan, J. ve ark. (1991*), "Further evidence of an association between behavioral inhibition and an"*xiety disorders: Result from a 121 Gözde ÖZDİKMENLİ DEMİR family study of children from a non-clinical sample", Journal of Psychiatric Research, 25(1), 49-65.

Rosnay, M., Cooper, P. J., Tsigaras, N. ve Murray, L. (2006), "*Transmission of social anxiety from mother to infant:* An experimental study using a social referencing paradigm", Behaviour Research and Therapy, 44, 1165- 1175.

Sarıtaş, D., ve Gençöz, T. (2011). Ergenlerin duygu düzenleme güçlüklerinin, annelerinin duygu düzenleme güçlükleri ve çocuk yetiştirme davranışları ile ilişkisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 117-126.

Saruhan, V. (2018). "Genç yetişkinlikte sosyal ve duygusal yalnızlığın duygu düzenleme güçlüğü açısından incelenmesi". [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Savaşır, I., Boyacıoğlu, G., Ve Kabakçı, E. (1998), Bilişsel Davranışçı Terapiler. Ankara: Türk Psikologlar Derrneği Yayınları.

Sayar, K., Öztürk, M., Solmaz, M., Özer, Ö., & Arıkan, M. (2000). Yaygın Sosyal Fobi Hastalarında Çekingen Kişilik Bozukluğu Ve Psikopatolojiye Etkileri. *Klinik Psikiyatri* , 163-169.

Saylık F. ve Yalçın M. (2018). Otoriter veya demokratik ebeveyn tutumunun ve ebeveyne bağlanma biçiminin suçluluk ve utanç duygularına etkisinin yarı deneysel yöntemle incelenmesi. *Psikoloji çalışmaları, 38*(2), 95-127.

Scheiner, F. R., Heckelman, L. R. & Garfinkel, R. (1994). Functional Impairment in social phobia. *Journal of Clinical Psychiatry, 55,* 322-331.

Schneier, F.R., Johnson, J., Hornig, C.D., Liebowitz, M.R. and Weissman, M., 1992, "Social Phobia: Comorbity and Morbidity In An Epidemiologic Sample", Archives of General Psychiatry, 49, 282-288.

Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi (ss. 1-19). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.

Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. Türk Psikoloji Yazıları, 13(25), 42-59

Şen, A. N. (2021). Annenin duygu düzenleme becerileri ve bağlanma stillerine göre çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul).

Tani, F., Pascuzzi, D., and Raffagnino, R. (2018). The relationship between perceived parenting style and emotion regulation abilities in adulthood. Journal of Adult Development, 25, 1-12. doi: 10.1007/s10804-017-9269-6

Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. Monographs of the Society for Research in Child Development, 59(2/3), 25-52.

Thompson, R. A. (2011). Emotion and emotion regulation: Two sides of the developing coin. Emotion Review, 3, 53-61.

Thompson, R. A. ve Calkins, S. D. (1996). The double-edged sword: emotional regulation for children at risk. Development and Psychopathology, 8(1), 163–182.

Topuksal, D. (2011). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerinin ana baba tutumları açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 39-62.

Turner, S. M., Beidel, D. C. ve Wolff, P. L. (1996), *"Is behavioral inhibition related to the anxiety disorders?"*, Clinical Psychology Review, 16(2), 157-172.

Türkçapar, H.M. (1999). Sosyal Fobinin Psikolojik Kuramı. Klinik Psikiyatri.2. 247-253.

Vertue, F. M. (2003), "*From adaptive emotion to dysfunction: An attachment perspective on social anxiety disorder",* Personality and Social Psychology Review, 7(2), 170-191.

Walsh, J. (2002). Shyness And Social Phobia: A Social Work Perspective On A Problem İn Living. . *Health & Social Work* , 137-143.

Wittchen, H. U., & Beloch, E. (1996). The impact of social phobia on quality of life. *International Clinical Psychopharmacology, 11 (3),* 15-23.

Yanıkkol İşler, D. (2018). Erken dönem uyumsuz şemalarla kendine zarar verme davranışı arasındaki ilişki: Duygu düzenleme ve kişiler arası ilişki tarzlarının aracı rolü. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yavuzer, H. (2005). Ana-Baba ve Çocuk. İstanbul: Remzi.

Yıldırım, T., Çırak Y. Ve Konan, N.(2011). Öğretmen adaylarında sosyal kaygı, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 85-100.

Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn tutumları ve saldırganlık, Polis Bilimleri Dergisi, 6(3-4), 131-150.

Yonkers, K..A. Dyck I.R. Ve Keller, M.B. (2001). An Eight-Year Longitu-Dinal Comparison Of Clinical Course And Characteristics Of Social Phobia Among Men And Women. *Psychiatr Serv* , 637-643.

Young, J. E.,Klosko, J. S. ve Weishaar, K. E. (2003). Schema therapy: A practitioner'sguide. New York: The Guilford Press.

Yörükoğlu, A. (2008). Çocuk Ruh Sağlığı. İstanbul: Özgür.

Yumuşak, F.N. (2019). “Üniversite öğrencilerinde duygu düzenleme güçlüğü ve duygusal tepkiselliğin psikolojik belirtiler ile ilişkisinin incelenmesi”. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Yurdakul, I. , Dönmez, O. , Yaman, F. ve Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. Gaziantep Universty Journal of Social Sciences, 12(4), 883-896.

EKLER

EK 1 – Demografik Bilgi Formu

1. Yaşınız: .....

2. Cinsiyet: K ( ) E ( )

3. Okuduğunuz şehir: İstanbul ( ) Diğer ( )

4. Üniversitedeki eğitim düzeyiniz: Hazırlık ( ) 1. sınıf ( ) 2. sınıf ( ) 3.sınıf ( )

4.sınıf ( )

5. Kardeş sayınız (kendiniz hariç) :.....

6. Anneniz: Sağ ( ) Vefat ( )

7. Babanız: Sağ ( ) Vefat ( )

8. Anne-Babanız: Birlikte ( ) Boşanmış ( )

9. Psikiyatrik destek alıyor musunuz? Evet ( ) Hayır ( )

10. Psikolojik destek alıyor musunuz? Evet ( ) Hayır ( )

EK 2 - Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği(DDGÖ)

Lütfen aşağıdaki formu dikkatle okuyun.
Sol kolondaki durumlarda duyduğunuz kaygının şiddetine göre, 1 ile 4 arasında puan verin. Sağ kolonda aynı durumlar tekrar sıralanmıştır. Bu defa bu durumlardan kaçınıyorsanız, kaçınmanın şiddetine göre yine 1 ile 4 arasında puan verin. Puanlamayı aşağıdaki tariflere göre yapın.

Kaygı	Kaçınma
1: Yok ya da çok hafif	1: Kaçınma yok ya da çok ender
2: Hafif	2: Zaman zaman kaçınırım
3: Orta derecede	3: Çoğunlukla kaçınırım
4: Şiddetli	4: Her zaman kaçınırım

Kaygı	Puan	Kaçınma	Puan
1. Önceden hazırlanmaksızın bir toplantıda kalkıp konuşmak		**1.** Önceden hazırlanmaksızın bir toplantıda kalkıp konuşmak	
2. Seyirci önünde hareket, gösteri ya da konuşma yapmak		**2.** Seyirci önünde hareket, gösteri ya da konuşma yapmak	
3. Dikkatleri üzerinde toplamak		**3.** Dikkatleri üzerinde toplamak	
4. Romantik veya cinsel bir ilişki kurmak amacıyla birisiyle tanışmaya çalışmak		**4.** Romantik veya cinsel bir ilişki kurmak amacıyla birisiyle tanışmaya çalışmak	
5. Bir gruba önceden hazırlanmış sözlü bilgi sunmak		**5.** Bir gruba önceden hazırlanmış sözlü bilgi sunmak	
6. Başkaları içerdeyken bir odaya girmek		**6.** Başkaları içerdeyken bir odaya girmek	
7. Kendisinden daha yetkili biriyle konuşmak		**7.** Kendisinden daha yetkili biriyle konuşmak	
8. Satın aldığı bir malı ödediği parayı geri almak üzere mağazaya iade etmek		**8.** Satın aldığı bir malı ödediği parayı geri almak üzere mağazaya iade etmek	
9. Çok iyi tanımadığı birisine fikir ayrılığı veya hoşnutsuzluğun ifade edilmesi		**9.** Çok iyi tanımadığı birisine fikir ayrılığı veya hoşnutsuzluğun ifade edilmesi	
10. Gözlendiği sırada çalışmak		**10.** Gözlendiği sırada çalışmak	
11. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle yüz yüze konuşmak		**11.** Çok iyi tanımadığı bir kişiyle yüz yüze konuşmak	
12. Bir eğlenceye gitmek		**12.** Bir eğlenceye gitmek	
13. Çok iyi tanımadığı birisinin gözlerinin içine doğrudan bakmak		**13.** Çok iyi tanımadığı birisinin gözlerinin içine doğrudan bakmak	
14. Yetenek, beceri ya da bilginin sınanması		**14.** Yetenek, beceri ya da bilginin sınanması	
15. Gözlendiği sırada yazı yazmak		**15.** Gözlendiği sırada yazı yazmak	
16. Çok iyi tanımadığı bir kişiyle telefonla konuşmak		**16.** Çok iyi tanımadığı bir kişiyle telefonla konuşmak	
17. Umumi yerlerde yemek yemek		**17.** Umumi yerlerde yemek yemek	
18. Evde misafir ağırlamak		**18.** Evde misafir ağırlamak	
19. Küçük bir grup faaliyetine katılmak		**19.** Küçük bir grup faaliyetine katılmak	
20. Umumi yerlerde bir şeyler içmek		**20.** Umumi yerlerde bir şeyler içmek	
21. Umumi telefonları kullanmak		**21.** Umumi telefonları kullanmak	
22. Yabancılarla konuşmak		**22.** Yabancılarla konuşmak	
23. Satış elemanının yoğun baskısına karşı koymak		**23.** Satış elemanının yoğun baskısına karşı koymak	
24. Umumi tuvalette idrar yapmak		**24.** Umumi tuvalette idrar yapmak	

EK 3- Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği

Aşağıda çocukluğunuz ile ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Anketi doldurmadan önce aşağıdaki yönergeyi lütfen dikkatle okuyunuz: Anketi doldururken, anne ve babanızın size karşı olan davranışlarını nasıl algıladığınızı hatırlamaya çalışmanız gerekmektedir.

1.Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı ya da ters davranırlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

2. Anne ve babam beni överlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

3. Anne ve babamın yaptıklarım konusunda daha az endişeli olmasını isterdim.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

4. Anne ve babam bana hak ettiğimden daha çok fiziksel ceza verirlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

5. Eve geldiğimde, anne ve babama ne yaptığım hesabını vermek zorundaydım.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

6. Anne ve babam ergenliğimin uyarıcı, ilginç ve eğitici olması için çalışırlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

7. Anne ve babam, beni başkalarının önünde eleştirirlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

8. Anne ve babam, bana bir şey olur korkusuyla başka çocukların yapmasına izin verilen şeyleri yapmamı yasaklarlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

9. Anne ve babam, her şeyde en iyi olmam için beni teşvik ederlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

10. Anne ve babam davranışları ile, örneğin üzgün görünerek, onlara kötüdavrandığım için kendimi suçlu hissetmeme neden olurlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

11. Anne ve babamın bana bir şey olacağına ilişkin endişeleri abartılıydı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

12. Benim için bir şeyler kötü gittiğinde, anne ve babamın beni rahatlatmaya ve yüreklendirmeye çalıştığını hissederdim.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

13. Bana ailenin "yüz karası" ya da "günah keçisi" gibi davranılırdı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

14. Anne ve babam, sözleri ve hareketleriyle beni sevdiklerini gösterirlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

15. Anne ve babamın, erkek ya da kız kardeşimi(lerimi) beni sevdiklerinden daha çok sevdiklerini hissederdim

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

16. Anne ve babam, kendimden utanmama neden olurlardı

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

17. Anne ve babam, pek fazla umursamadan istediğim yere gitmeme izin verirlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

18. Anne ve babamın, yaptığım her şeye karıştıklarını hissederdim.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

19. Anne ve babamla, aramda sıcaklık ve sevecenlik olduğunu hissederdim.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

20. Anne ve babam, yapabileceklerim ve yapamayacaklarımla ilgili kesin sınırlar koyar ve bunlara titizlikle uyarlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

21. Anne ve babam, küçük kabahatlerim için bile beni cezalandırırlardı.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

22. Anne ve babam, nasıl giyinmem ve görünmem gerektiği konusunda karar vermek isterlerdi.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

23. Yaptığım bir şeyde başarılı olduğumda, anne ve babamın benimle gurur duyduklarını hissederdim.

	Hiçbir zaman	Arada sırada	Sık sık	Her zaman
Anne				
Baba				

EK 4 - Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği(LSKÖ)

Aşağıda insanların duygularını kontrol etmekte kullandıkları bazı yöntemler verilmiştir. Lütfen her durumu dikkatlice okuyunuz ve her birinin sizin için ne kadar doğru olduğunu içtenlikle değerlendiriniz. Değerlendirmenizi uygun cevap önündeki yuvarlak üzerine çarpı (X) koyarak
İşaretleyiniz.

Maddeler	Neredeyse Hiçbir Zaman	Bazen	Yaklaşık Yarı Yarıya	Çoğu Zaman	Neredeyse Her Zaman
1. Ne hissettiğim konusunda netimdir.	1	2	3	4	5
2. Ne hissettiğimi dikkate alırım.	1	2	3	4	5
3. Duygularım bana dayanılmaz ve kontrolsüz gelir.	1	2	3	4	5
4. Ne hissettiğim konusunda net bir fikrim vardır.	1	2	3	4	5
5. Duygularıma bir anlam vermekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
6. Ne hissettiğime dikkat ederim.	1	2	3	4	5
7. Ne hissettiğimi tam olarak bilirim.	1	2	3	4	5
8. Ne hissettiğimi önemserim.	1	2	3	4	5
9. Ne hissettiğim konusunda karmaşa yaşarım.	1	2	3	4	5
10. Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygularımı kabul ederim.	1	2	3	4	5
11. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için kendime kızarım.	1	2	3	4	5
12. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için utanırım.	1	2	3	4	5
13. Kendimi kötü hissettiğimde, işlerimi yapmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5

14. Kendimi kötü hissettiğimde, kontrolümü kaybederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
15. Kendimi kötü hissettiğimde, uzun süre böyle kalacağıma inanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
16. Kendimi kötü hissettiğimde, sonuç olarak yoğun depresif duygular içinde olacağıma inanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
17. Kendimi kötü hissettiğimde, duygularımın yerinde ve önemli olduğuna inanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
18. Kendimi kötü hissettiğimde, başka şeylere odaklanmakta zorlanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
19. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi kontrolden çıkmış hissederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
20. Kendimi kötü hissettiğimde, halen işlerimi sürdürebilirim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
21. Kendimi kötü hissettiğimde, bu duygumdan dolayı kendimden utanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
22. Kendimi kötü hissettiğimde, eninde sonunda kendimi daha iyi hissetmenin bir yolunu bulacağımı bilirim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
23. Kendimi kötü hissettiğimde, zayıf biri olduğum duygusuna kapılırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
24. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarımı kontrol altında tutabileceğimi hissederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
25. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için suçluluk duyarım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
26. Kendimi kötü hissettiğimde, konsantre olmakta zorlanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
27. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarımı kontrol etmekte zorlanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
28. Kendimi kötü hissettiğimde, daha iyi hissetmem için yapacağım hiçbir şey olmadığına inanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
29. Kendimi kötü hissettiğimde, böyle hissettiğim için kendimden rahatsız olurum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
30. Kendimi kötü hissettiğimde, kendim için çok fazla endişelenmeye başlarım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

31. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi bu duyguya bırakmaktan başka yapabileceğim bir şey olmadığına inanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
32. Kendimi kötü hissettiğimde, davranışlarım üzerindeki kontrolümü kaybederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
33. Kendimi kötü hissettiğimde, başka bir şey düşünmekte zorlanırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
34. Kendimi kötü hissettiğimde, duygumun gerçekte ne olduğunu anlamak için zaman ayırırım.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
35. Kendimi kötü hissettiğimde, kendimi daha iyi hissetmem uzun zaman alır.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
36. Kendimi kötü hissettiğimde, duygularım dayanılmaz olur.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

ÖZ GEÇMİŞ

Oğuz ÖZEN, 2018 yılında Maltepe Üniversitesi Psikoloji bölümünden mezun oldum. Lisans eğitimi sürecinde Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim stajyer psikolog olarak görev aldım, gönüllü çalışmalara katıldım. 2020 yılında İstanbul Kent Üniversitesi Klinik Psikoloji tezli yüksek lisans programına başladım. Okul eğitimi yanı sıra, çeşitli test ve terapi ekollerine dair eğitimlere katılım göstermeye devam etmektedir. Şu an Samsun Büyükşehir Belediyesi'nde çalışmaya devam etmekte ve online terapi ile danışan görmeyi sürdürmektedir.